

MESTO VEĽKÝ ŠARIŠ

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

mesta VEĽKÝ ŠARIŠ

na obdobie rokov 2012 - 2016

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Veľký Šariš na obdobie rokov 2012 - 2016
bol spracovaný v rámci projektu „Komunitné siete partnerstva“, podporeného
z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia

OBSAH

1. Úvod	4
2. Komunitné plánovanie - teoretické východiská	5
2.1. Komunitné plánovanie sociálnych služieb (KP)	5
2.2. Účastníci komunitného plánovania sociálnych služieb	5
2.3. Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS)	5
2.4. Výhody komunitného plánovania	5
2.5. Podstata komunitného plánovania	6
2.6. Hlavné princípy komunitného plánovania	6
3. Komunitné plánovanie sociálnych služieb v obci	6
3.1. Zdôvodnenie komunitného plánovania	6
3.2. Organizácia komunitného plánovania Šariš	7
4. Analytická časť komunitného plánovania sociálnych služieb	8
4.1. Základná charakteristika územia obce	8
4.2. Popis lokality	9
4.3. Počet obyvateľov obce - vývoj	9
4.4. Veková štruktúra obyvateľov obce	10
4.5. Demografický vývoj	11
4.6. Národnostná štruktúra	14
4.7. Religiozita	15
4.8. Domová zástavba	16
5. Infraštruktúra	16
5.1. Spádovosť obce	16
5.2. Technická vybavenosť obce	16
5.3. Šport	17
5.4. Kultúra	17
5.5. Zdravotníctvo	17
5.6. Školstvo	17
5.7. Vybrané služby v meste V. Šariš	19
6. Sociálne služby	19
6.1. Sociálna výpomoc poskytovaná štátom	20
6.2. Opatrovateľská služba v meste V. Šariš	21
6.3. Posudková činnosť v meste V. Šariš	22
6.4. Poskytovatelia sociálnych služieb	23
6.5. Financovanie sociálnych služieb	24
7. Nezamestnanosť	25
7.1. Vývoj nezamestnanosti	25
7.2. Dávky v hmotnej núdzi	27
8. Cieľové skupiny KPSS	28
8.1. Občania s ŤZP	29
8.1.1. SWOT analýza CS	29
8.1.2. Prioritné problémy CS.....	30
8.1.3. Strategická vízia a cieľ v oblasti sociálnych služieb CS	31
8.1.4. Opatrenia CS	32

8.2. Seniori	39
8.2.1. SWOT analýza CS	40
8.2.2. Prioritné problémy CS.....	41
8.2.3. Strategická vízia a cieľ v oblasti sociálnych služieb CS	42
8.2.4. Opatrenia CS	42
8.3. Nezamestnaní občania a občania v nepriaznivej sociálnej situácii	45
8.3.1. SWOT analýza CS	46
8.3.2. Prioritné problémy CS.....	49
8.3.3. Strategická vízia a cieľ v oblasti sociálnych služieb CS	49
8.3.4. Opatrenia CS	50
8.4. Prierezové opatrenia	54
9. Monitoring a implementácia	59
10. Prílohy	62

1 Úvod

Vážení spoluobčania,

dňa 1.1.2009 vstúpil do platnosti zákon NR SR č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách. V súvislosti s uvedeným zákonom prešli na samosprávy mnohé kompetencie v sociálnej oblasti, avšak bez účelovo viazanej finančnej dotácie z úrovne štátu, ktorá bezprostredne súvisí s poskytovaním sociálnych služieb v zmysle zákona a ich personálnym zabezpečením. Samosprávy podľa zákona NR SR č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách majú zároveň povinnosť plánovať sociálne služby a spracovať Komunitný plán sociálnych služieb.

Vedenie mesta Veľký Šariš rešpektuje zákonom stanovené povinnosti samosprávy a zároveň chce byť voči občanom žijúcim v meste ústretové a zabezpečovať pre občanov napĺňanie ich sociálnych potrieb, vrátane preventívnych aktivít, ktoré pomáhajú predchádzať sociálnej vylúčenosti u jednotlivých skupín občanov mesta.

V spolupráci s Partnerstvom sociálnej inklúzie subregiónu Šariš sa preto vedenie mesta rozhodlo zapojiť do procesu komunitného plánovania sociálnych služieb na obdobie rokov 2012 - 2016. Cieľom procesu komunitného plánovania bolo nastaviť poskytovanie sociálnych služieb v meste Veľký Šariš tak, aby bolo možné nielen poskytovať sociálne služby občanom mesta v rámci finančných možností mesta, ktoré sú značne obmedzené, ale aby sa zároveň hľadali aj nové možnosti financovania sociálnych služieb v meste. Proces komunitného plánovania bol organizačne zabezpečený tak, aby sa do neho mohli zapojiť aj občania mesta, či už v podobe aktívnej práce v rámci pracovných skupín, alebo formou dotazníkového prieskumu.

Výsledkom procesu komunitného plánovania sociálnych služieb je dokument Komunitný plán sociálnych služieb na obdobie rokov 2012 - 2016, ktorého cieľom je naplniť nasledovnú víziu mesta v oblasti poskytovania sociálnych služieb:

„Veľký Šariš - mesto s dostupnou a rozvinutou sieťou kvalitných sociálnych služieb, orientovaných prioritne na najzraniteľnejšie skupiny občanov mesta.“

V závere sa chcem poďakovať všetkým občanom mesta, ktorí sa na tvorbe Komunitného plánu sociálnych služieb podieľali a to aj na úkor svojho voľného času a bez nároku na finančnú odmenu. Pevne verím, že Komunitný plán sociálnych služieb prispeje k skvalitneniu a rozšíreniu sociálnych služieb v našom meste.

Ing. Mikuláš DRÁB
primátor mesta

2 Komunitné plánovanie - teoretické východiská

2.1. Komunitné plánovanie sociálnych služieb

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, prostredníctvom ktorej je možné na úrovni obcí, mikroregiónov alebo krajov plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci
- zabezpečovania zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci
- hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí

2.2. Účastníci komunitného plánovania sociálnych služieb

- **Zadávatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú a organizujú. V systéme verejnej správy na Slovensku sú to obce, mestá a samosprávne kraje, MPSVaR SR
- **Poskytovatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom - „verejný poskytovateľ sociálnej služby“ a ďalšia právnická osoba a fyzická osoba - „neverejný poskytovateľ sociálnej služby“.
- **Užívatelia sociálnych služieb** - osoby, ktorým sú poskytované sociálne služby z dôvodu ich nepriaznivej sociálnej situácie. Do nepriaznivej sociálnej situácie sa jednotlivec môže dostať z rôznych príčin, napr.: v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, životných návykov, spôsobu života, ktorý vedie ku konfliktu so spoločnosťou, trestno-právnej činnosti a pod.
- **Verejnosť** - rodinní príslušníci užívateľov sociálnych služieb, občania žijúci na príslušnom území, ktorých sa poskytovanie sociálnych služieb priamo nedotýka, ale v blízkej budúcnosti môžu patriť k potenciálnym užívateľom sociálnych služieb, prípadne poskytovanie sociálnych služieb môže ovplyvniť kvalitu ich života.

2.3. Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS)

- Je reálnym výstupom komunitného plánovania sociálnych služieb a výsledkom dohody medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a užívateľmi sociálnych služieb.
- Poukazuje na potreby v danej komunite, pričom poskytuje aj alternatívy finančného, personálneho, prevádzkového a organizačného zabezpečenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v danej komunite.

2.4. Výhody komunitného plánovania

- Do procesu komunitného plánovania sú zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, užívatelia), čo výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania.
- Komunitný plán sociálnych služieb zabezpečuje aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

2.5. Podstata komunitného plánovania

- Zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú, resp. môžu dotýkať
- Otvorený dialóg o podobe sociálnych služieb
- Základom je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení
- Zásadný význam má poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomne prepojenie a spolupráca.

2.6. Hlavné princípy komunitného plánovania

- **Partnerstvo medzi všetkými účastníkmi komunitného plánovania** - potreby a ciele všetkých účastníkov majú rovnakú váhu. Názorom všetkých strán musí byť venovaný rovnaký priestor.
- **Zapájanie miestneho spoločenstva** - rôzne formy oslovenia a zapojenia verejnosti tak, aby ponuka na spoluprácu bola zrozumiteľná (napr. podľa špecifik komunity, spôsobu života, záujmov, etnickej príslušnosti a pod.) Nikto nemá byť diskriminovaný a vylučovaný.
- **Hľadanie nových ľudských a finančných zdrojov** - významnú úlohu v tejto oblasti zohráva spolupráca s podnikateľskými subjektmi, ktoré sa angažujú v sociálnej oblasti, pomoc dobrovoľníkov v sociálnej oblasti, svojpomocné skupiny, pomoc rodiny, susedská výpomoc a pod.
- **Práca s informáciami** - rovnaký prístup k informáciám pre všetkých, ktorí sa plánovania zúčastňujú a zabezpečiť odovzdávanie informácií verejnosti. Pravidelné sprostredkovanie informácií je zárukou spätnej väzby - pripomienok a podnetov zo strany všetkých účastníkov.
- **Priebeh spracovávania komunitného plánu (KP) je rovnako dôležitý ako výsledný dokument** - proces KP je založený na vyhľadávaní, zapájaní a diskusiu rôznych ľudí, čo zabezpečuje, že navrhovaný systém sociálnych služieb je jedinečný, neopakovateľný a plne zodpovedá miestnym potrebám, podmienkam a zdrojom.
- **Zohľadnenie už vytvorenej a osvedčenej spolupráce** - dobre fungujúca spolupráca medzi všetkými účastníkmi KP prináša kvalitnejšiu ponuku sociálnych služieb.
- **Kompromis prania a možností** - výsledkom KP je vždy kompromisné riešenie medzi tým, čo chceme a tým, čo máme k dispozícii. Dôležitú úlohu zohráva spoločná dohoda, ktorá vymedzuje kto a ako sa bude na dosiahnutí cieľov KP podieľať.

3 Komunitné plánovanie sociálnych služieb v meste Veľký Šariš

3.1. Zdôvodnenie komunitného plánovania

Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách, § 80, bod a) stanovuje obciam povinnosť vypracovať a schváliť komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode. Zároveň citovaný zákon, § 83, bod 5) vymedzuje obsah komunitného plánu sociálnych služieb, ktorý by mal obsahovať nasledovné skutočnosti:

- a) **analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb** v územnom obvode obce alebo vyššieho územného celku vrátane vyhodnotenia materiálno-technického vybavenia sociálnych služieb a vzdelanostnej štruktúry zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby,
- b) **analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby a ďalších obyvateľov** v územnom obvode obce alebo vyššieho územného celku na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb a cieľových skupín,
- c) **analýzu sociologických údajov a demografických údajov** v územnom obvode obce alebo vyššieho územného celku,
- d) **určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb** v územnom obvode obce,
- e) **časový plán realizácie** komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb vrátane určenia personálnych podmienok, finančných podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok na ich realizáciu,

f) **spôsob vyhodnocovania plnenia** komunitného plánu sociálnych.

Mesto Veľký Šariš má záujem postupovať v zmysle Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a venovať sociálnej problematike špecifickú pozornosť v zmysle citovaného zákona. Na základe uvedených skutočností vedenie mesta rozhodlo o spracovaní Komunitného plánu sociálnych služieb v strednodobom horizonte na obdobie rokov 2012 - 2016. Spracovanie Komunitného plánu sociálnych služieb mestu vyplýva aj z Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš - Špecifický cieľ 1, Opatrenie 1.1.

3.2. Organizácia komunitného plánovania

Komunitné plánovanie bolo realizované komplexne pre všetky kategórie prijímateľov sociálnych služieb, bez ohľadu na vek, pohlavie, či etnickú príslušnosť. V meste Veľký Šariš bola v mesiaci február zostavená Riadiaca skupina. Činnosť riadiacej skupiny monitorovali zástupcovia realizátora komunitného plánovania - PSI Šariš, o.z. Hlavnou činnosťou Riadiacej skupiny bolo:

- riadenie a koordinácia procesu komunitného plánovania
- monitorovanie postupu komunitného plánovania
- pripomienkovanie záverov pracovnej skupiny
- koordinácia prác na jednotlivých častiach komunitného plánu
- schválenie konečnej verzie komunitného plánu

Riadiaca skupina KPSS sa stretávala podľa potreby, vždy v súvislosti so spracovaním konkrétnych výstupov komunitného plánu sociálnych služieb v rámci analytickej a strategickej časti plánovania sociálnych služieb. Zoznam členov Riadiacej skupiny poskytuje nižšie uvedená tabuľka.

Tabuľka č.1. - Zoznam členov Riadiacej skupiny

P. č.	Priezvisko, meno, titul.	Organizácia
1.	Ing. Mikuláš Dráb	Primátor mesta
2.	Mgr. Mária Gáborová	Prednostka MsÚ
3.	Janka Scepaníková	Vedúca sociálneho oddelenia
4.	Mgr. Mikuláš Mudrík	Komunitný sociálny pracovník
5.	Mária Zvolenská	Asistentka komunitného sociálneho pracovníka
6.	Pavol Némethy	Asistent komunitného sociálneho pracovníka
7.	Koloman Balog	Zástupca MRK
8.	Mária Šarišská	Pracovníčka MsÚ
9.	Mgr. Monika Gombošová	Poslankyňa
10.	MUDr. Elena Gajdošová	Pediatricka
11.	Ing. Dušan Macák	Vedúci DPS
12.	Bc. Agnesa Krasová	Členka sociálnej komisie pri MsÚ
13.	Ing. Viera Krajňáková	Poslankyňa
14.	Martina Macková	Členka sociálnej komisie pri MsÚ
15.	Marta Kolesárová	Klub dôchodcov
16.	Mgr. Katarína Pirohová	KIC Veľký Šariš
17.	RNDr. Barbora Némethyová	Zástupkyňa mládežníckej organizácie
18.	Anna Vrábľová	Zástupkyňa primátora
19.	Mgr. Štefánia Lenzová	Komunitná Nadácia Veľký Šariš
20.	MUDr. Mulan Lukáč	OZ Torysa
21.	Ing. Ladislav Vaľko	Dôchodca

22.	Marcela Čajková	Dôchodkyňa
23.	PaEDr. Juliana Perečinská	Špeciálna pedagogička ZŠ
24.	Mgr. Janka Šimková	Uchádzačka o zamestnanie
25.	Miroslava Triščiková	Uchádzačka o zamestnanie

4. Analytická časť komunitného plánovania sociálnych služieb

4.1. Základná charakteristika územia mesta

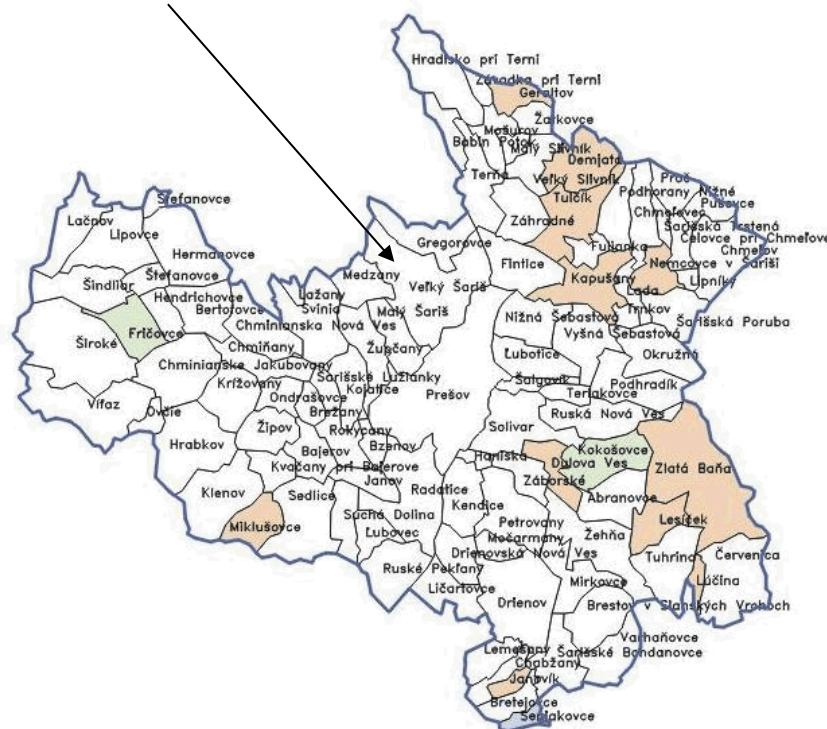
Poloha: Východoslovenský kraj - región Šariš

Rozloha: : 25 730 ha

Okres: Prešov

Kraj: Prešovský samosprávny kraj

Mapa regiónu / mesto Veľký Šariš

Tabuľka č.2. - Základná charakteristika

Ukazovateľ	Hodnota
Kód obce	525405
Názov okresu	Prešov
Názov kraja	Prešovský
Štatút obce	mesto
PSČ	082 21
Telefónne smerové číslo	51
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1217
Nadmorská výška obce - mesta v m	281
Celková výmera územia obce [m ²]	25 730 225
Hustota obyvateľstva na km ²	203

Zdroj: ŠÚ SR, údaje k 31.12.2011

4.2. Popis lokality

Veľký Šariš s jeho najbližším okolím sa rozprestiera v juhovýchodnej časti geomorfologického celku Spišsko-Šarišského medzihoria v jeho podcelku Šarišské podolie so Šarišským vrchom. Dnešné mesto sa rozkladá podstatnou časťou na najnižšie položenéj časti územia, na riečnej nive Torysy, iba západná časť prilieha k stráni resp. terase Torysy.

V chotári Veľkého Šariša významnejšie hory sú ešte Šarišská hora (419m nad morom), Dúbrava (493,1m nad morom), Bikoš (Bukovina 378,6m nad morom) a Okruhliak (390,6m nad morom). V širšom okolí (už mimo chotára) Veľkého Šariša je najvyšším bodom Stráž (739m nad morom) a Lysá Stráž (696,4m nad morom). Osou územia je Torysa, vytvárajúca širokú dolinu, s viacerými rozvetvujúcimi sa ramenami. Z významnejších prítokov z pravej strany je Pajtovský a Šarišský potok. Z ľavej strany Dzikov. Povrch - reliéf územia - je pomerne pestrý, závislý na geologickej stavbe a geomorfologickom vývoji územia v najmladších geologických obdobiach.

Prvý písomný záznam o Veľkom Šariši pochádza z roku 1217. Veľký Šariš a Prešov dokázateľne existovali aj pred prvými písomnými správami na úrovni obcí, pravdepodobne so samostatnými farami. Pre vznik prešovského osídlenia okrem rieky Torysy bola rozhodujúcim činiteľom dôležitá križovatka obchodných ciest, spájajúca Balkán s poľským Pobaltím (Soľná cesta) a v smere V-Z, to bola cesta spájajúca Halič so Spišom. Veľký Šariš sa rozvíjal ako typické podhradie.

Zdroj: Kniha Veľký Šariš - mesto a hrad

4.3. Počet obyvateľov mesta - vývoj

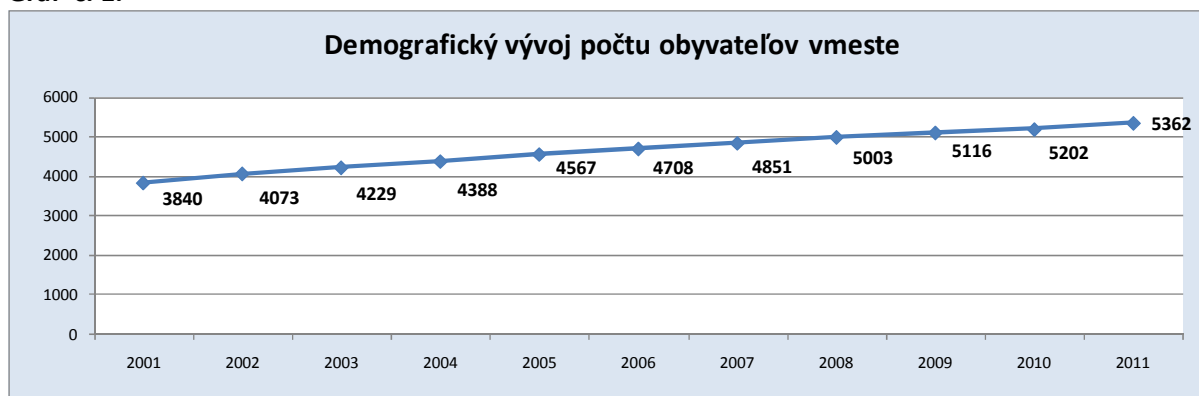
K 31.12.2011 v meste Veľký Šariš 5362 obyvateľov. Hustota obyvateľstva je 203 obyv./km². Výsledky vývoja počtu obyvateľov obce od roku 2001 do roku 2011 jednoznačne poukazujú na skutočnosť, že v meste dochádzalo k postupnému nárastu počtu obyvateľov mesta. V roku 2011 žilo v meste až o 1522 obyvateľov viac oproti roku 2001, čo predstavuje takmer 30 % nárast počtu obyvateľov v meste Veľký Šariš. Výrazný vplyv na danú skutočnosť má aj bytová výstavba v lokalite Kanaš a následné prihlasovanie sa obyvateľov tejto časti mesta k trvalému pobytu v meste Veľký Šariš. Zastúpenie mužov a žien je vyvážené - podiel mužov na celkovom počte obyvateľov mesta predstavuje 48,53% a podiel žien 51,47. Vývoj počtu obyvateľov v obci dokumentuje tabuľka č. 3 a grafy č. 1 a 2.

Tabuľka č.3. - Vývoj počtu obyvateľov

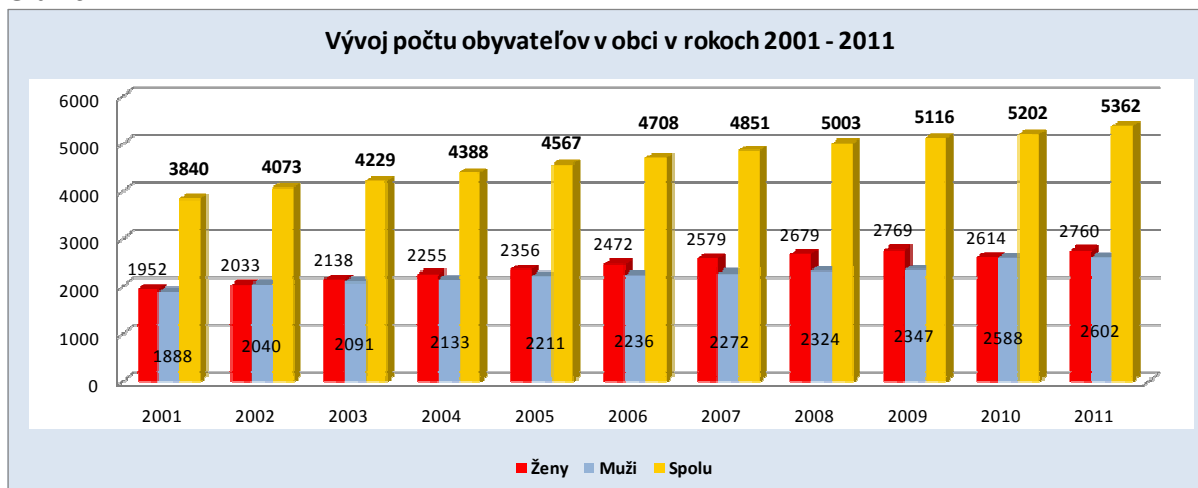
Ukazovateľ	Obyvateľstvo celkom - mesto Veľký Šariš										
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ženy	1952	2033	2138	2255	2356	2472	2579	2679	2769	2614	2760
Muži	1888	2040	2091	2133	2211	2236	2272	2324	2347	2588	2602
Spolu	3840	4073	4229	4388	4567	4708	4851	5003	5116	5202	5362

Zdroj: MsÚ a ŠÚ SR, údaje k 31.12.2011

Graf č. 1.

Graf č. 2.

Obyvateľstvo mesta Veľký Šariš predstavuje cca 3 % obyvateľstva okresu Prešov, kde ku 31.12.2008 žilo celkom 165 613 obyvateľov (Zdroj: PSK).

4.4. Veková štruktúra obyvateľov mesta

Veková štruktúra obyvateľstva z hľadiska produktivity v meste Veľký Šariš k 31.12.2011 bola nasledovná:

- Podiel predproduktívnej zložky obyvateľstva predstavuje 21,09 %, čo je viac ako celoslovenský priemer (15,3 %).
- Podiel obyvateľov v produktívnom veku je 59,08 % - je výrazne nižší ako celoslovenský priemer (72 %).
- Podiel najstaršej vekovej skupiny predstavuje 19,82 %, pričom celoslovenský priemer je výrazne nižší (12,7%).

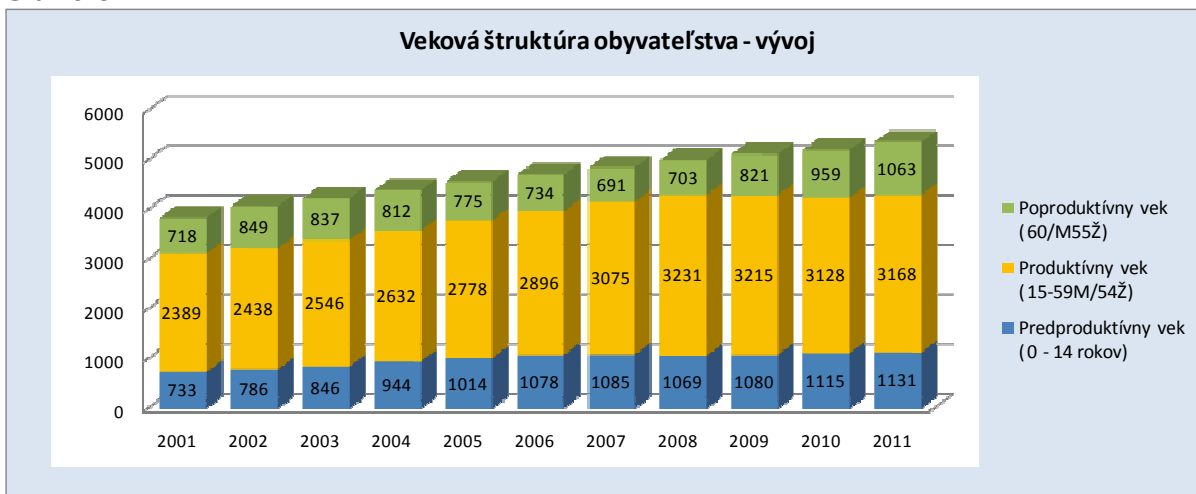
Z globálneho hľadiska vývoj počtu obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite má stúpajúcu tendenciu vo všetkých troch vybraných kategóriách. Je však potrebné konštatovať, že podiel občanov v poproduktívnom veku v porovnaní s celoslovenským priemerom je výrazne vyšší - obyvateľstvo mesta starne. Tejto skupine obyvateľov mesta bola v procese komunitného plánovania sociálnych služieb venovaná špecifická pozornosť.

Tabuľka č.4. - Veková štruktúra obyvateľstva z hľadiska produktivity

Ukazovateľ	Veková štruktúra obyvateľstva										
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Predproduktívny vek (0 - 14 rokov)	733	786	846	944	1014	1078	1085	1069	1080	1115	1131
Produktívny vek (15-59M/54Ž)	2389	2438	2546	2632	2778	2896	3075	3231	3215	3128	3168
Poproduktívny vek (60/M55Ž)	718	849	837	812	775	734	691	703	821	959	1063

Zdroj: MsÚ a ŠÚ SR, údaje k 31.12.2011

Graf č. 3.

4.5. Demografický vývoj

Trendy demografického vývoja predpokladajú znižovanie celkového prírastku obyvateľstva v Slovenskej republike. Prognózy demografického vývinu na Slovensku sú nepriaznivé aj s ohľadom na zmenu vekovej štruktúry obyvateľstva (starnutie populácie). Celkový prirodzený prírastok mesta od roku 2001 do roku 2011 predstavuje celkom 165 obyvateľov, čo je možné klasifikovať pozitívne.

4.5.1. Prirodzený prírastok/ úbytok narodením a úmrtím

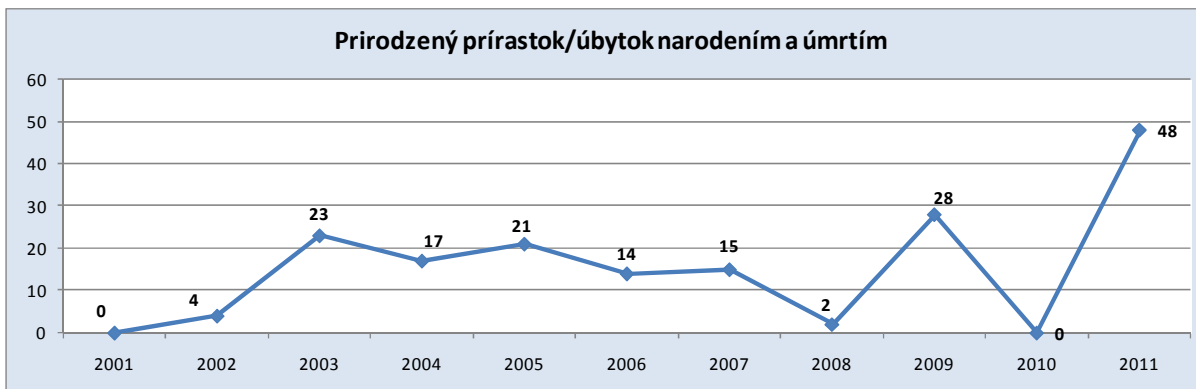
Ročný priemer živonarodených detí v období od roku 2001 - do roku 2011 je 64,81, pričom výrazné zastúpenie na citovanej skutočnosti má aj MRK. Ročný priemer zomrelých občanov za uvedené obdobie je 49,09. Ročný priemer prirodzeného prírastku/ úbytku narodením a úmrtím predstavuje 15,63 obyvateľov.

Tabuľka č.5. - Prirodzený prírastok/úbytok narodením a úmrtím

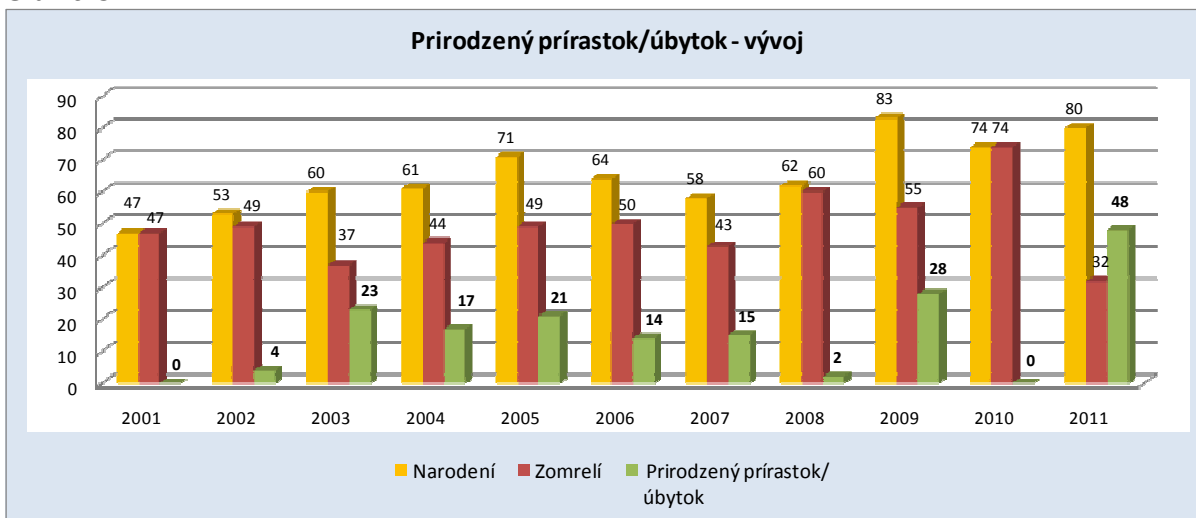
Ukazovateľ	Prirodzený prírastok/ úbytok										
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Narodení	47	53	60	61	71	64	58	62	83	74	80
Zomrelí	47	49	37	44	49	50	43	60	55	74	32
Prirodzený prírastok/ úbytok	0	4	23	17	21	14	15	2	28	0	48

Zdroj: MsÚ a ŠÚ SR, údaje k 31.12.2011

Graf č. 4.

Graf č. 5.

4.5.2. Prirodzený prírastok / úbytok sťahovaním

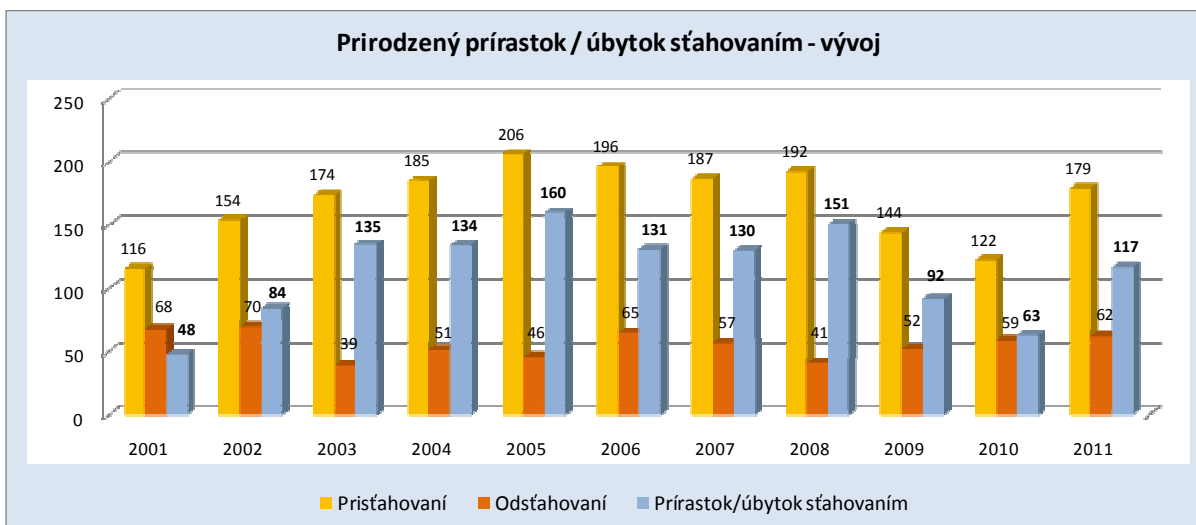
Ročný priemer nárastu obyvateľstva prisťahovaním do mesta Veľký Šariš 168,64 obyvateľov, u odšťahovaných je to len 55,45 občanov mesta. V rokoch 2001 - 2011 sa do mesta viac obyvateľov prisťahovalo, ako odšťahovalo. Priemerný prírastok obyvateľov sťahovaním/odšťahovaním v období rokov 2001 až 2011 predstavuje 113,18 obyvateľov. Podrobnejší prehľad - viď tabuľka č. 6 a grafy č. 6 a 7.

Tabuľka č.6. - Prirodzený prírastok / úbytok sťahovaním

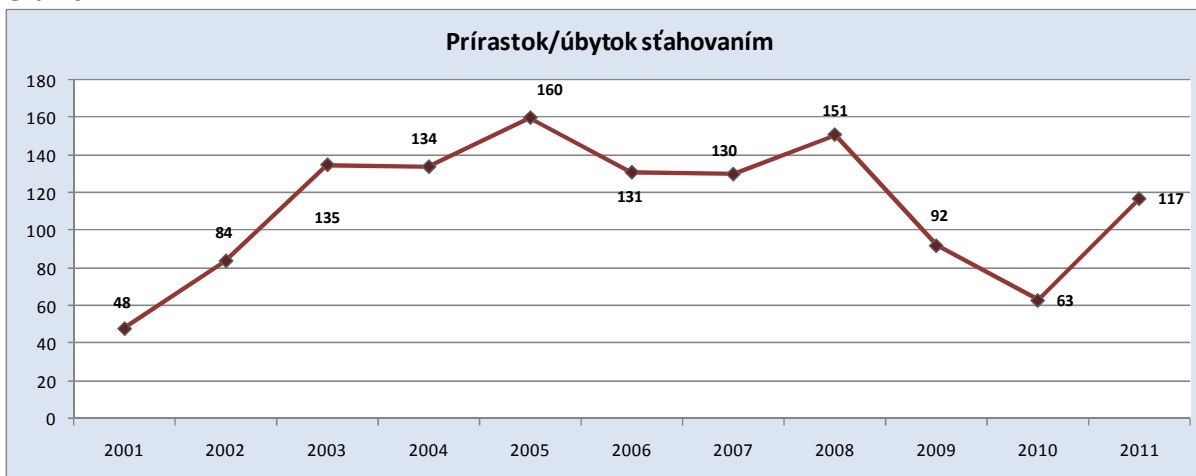
Ukazovateľ	Prirodzený prírastok / úbytok sťahovaním										
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Prisťahovaní	116	154	174	185	206	196	187	192	144	122	179
Odsťahovaní	68	70	39	51	46	65	57	41	52	59	62
Prírastok/úbytok sťahovaním	48	84	135	134	160	131	130	151	92	63	117

Zdroj: MsÚ a ŠÚ SR, údaje k 31.12.2011

Graf č. 6.

Graf č. 7.

4.5.3. Celkový prírastok obyvateľstva

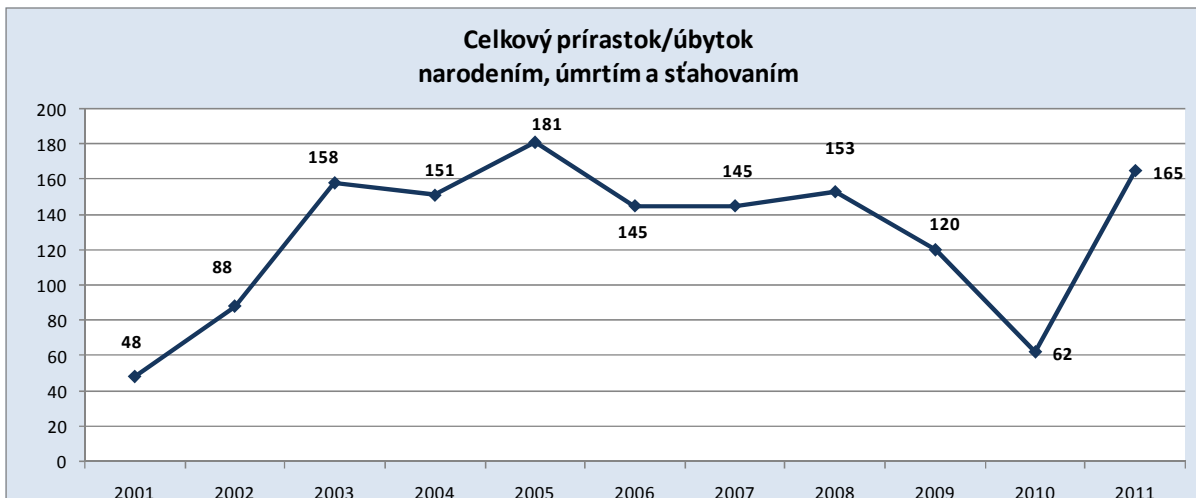
Celkový prirodzený prírastok/úbytok narodením, úmrtím, prísťahovaním a odsťahovaním predstavuje priemerne 128,73 obyvateľov ročne, čo je možné hodnotiť pozitívne. Detailnejšie informácie o celkovom prírastku obyvateľstva od roku 2001 do roku 2011 približuje tabuľka č. 7 a graf č. 8.

Tabuľka č.7. - Celkový prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva

Ukazovateľ	Celkový prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva (narodením, úmrtím, prísťahovaním, odsťahovaním)										
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Prírodný prírastok narodením/úmrtím	0	4	23	17	21	14	15	2	28	0	48
Prírodný prírastok sťahovaním	48	84	135	134	160	131	130	151	92	62	117
Celkový prírastok/úbytok	48	88	158	151	181	145	145	153	120	62	165

Zdroj: MsÚ a ŠÚ SR, údaje k 31.12.2011

Graf č. 8.

4.5.4. Sobášnosť /rozvodovosť

Sobášnosť od roku 2001 do roku 2011 bola v meste Veľký Šariš kolísavá. Ročný priemer predstavuje 14,09 sobášov v meste. Obdobný vývoj bol aj v súvislosti s rozvodovosťou manželstiev, pričom priemerný počet rozvodov ročne v sledovanom období predstavoval 6,64 rozvodov. Detailnejšie informácie - vid'. tabuľky č. 8, 9 a graf č. 9.

Tabuľka č. 8 - Počet sobášov - vývoj

Ukazovateľ	Počet sobášov										
Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet	6	10	22	13	15	10	11	16	14	21	17

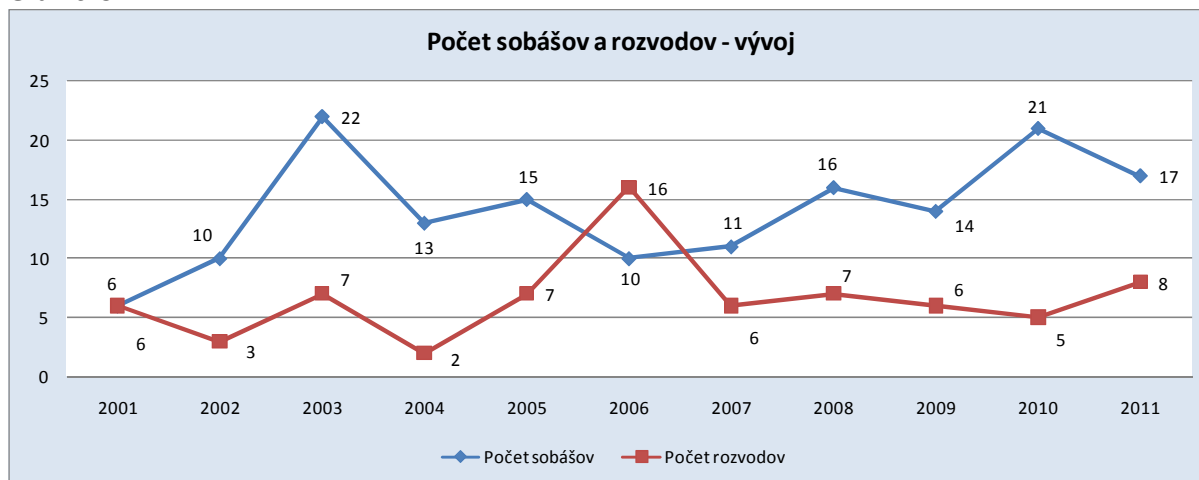
Zdroj: MsÚ, údaje k 31.12.2011

Tabuľka č. 9 - Počet rozvodov - vývoj

Ukazovateľ	Počet rozvodov										
Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet	6	3	7	2	7	16	6	7	6	5	8

Zdroj: MsÚ, údaje k 31.12.2011

Graf č. 9.

4.6. Národnostná štruktúra

Pohľad na národnostnú štruktúru obyvateľov mesta poskytuje tabuľka č. 10. Vzhľadom ku skutočnosti, že v čase spracovania KPSS neboli k dispozícii údaje z posledného sčítania obyvateľov domov a bytov z roku 2011, nižšie uvedená tabuľka poskytuje údaje z rokov 1991 a 2001. Z kvantitatívneho hľadiska najpočetnejšie zastúpenie v meste Veľký Šariš mali občania slovenskej národnosti - 91,69 % a občania s príslušnosťou k rómskej národnosti - 6,07 %, vid'. tabuľka č. 10.

Tabuľka č.10. - Obyvatelia obce z hľadiska národnostného zloženia

Bývajúce obyv. podľa národností v %	1991	2001
Slovenská %	95,44	91,69
Maďarská %	0	0,05
Rómska %	3,2	6,07
Rusínska %	0,12	0,3

Ukrajinská %	0,47	0,6
Česká %	0,62	0,55
Moravská %	0,05	0
Sliezska %	0	0
Nemecká %	0	0
Poľská %	0,07	0,05

Zdroj: ŠÚ SR - Sčítanie ľudu, domov a bytov v roku 1991 a 2001

4.7. Religiozita - obyvateľstvo podľa vierovyznania

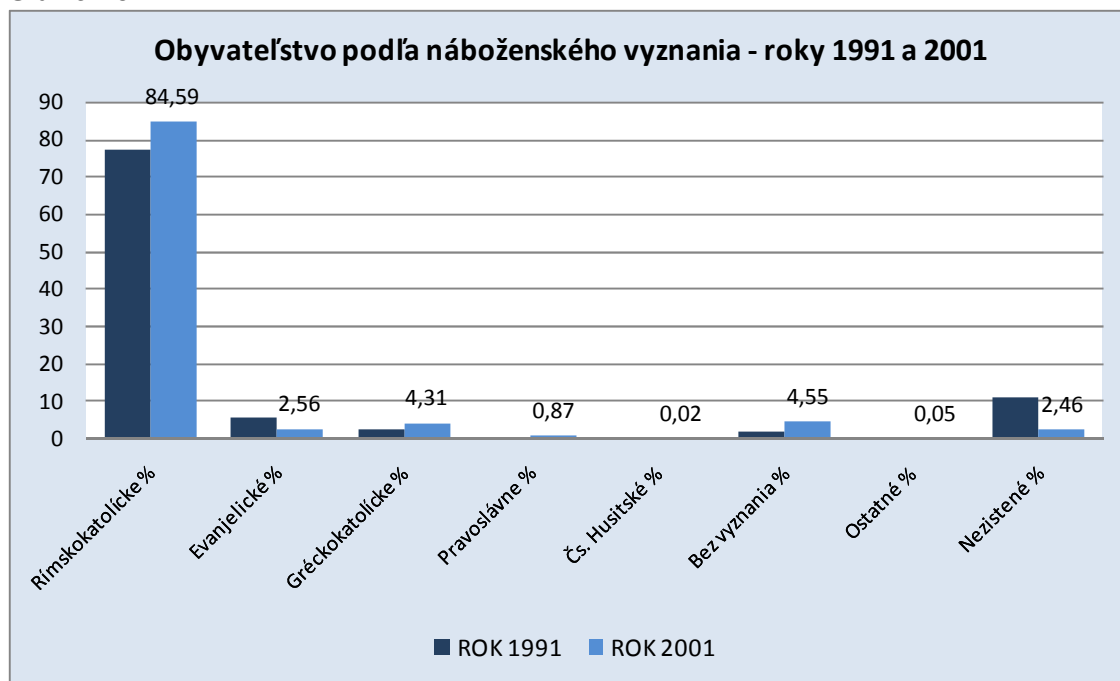
Údaje o obyvateľstve mesta z hľadiska príslušnosti k istému vierovyznaniu spracováva Štatistický úrad SR. Aktuálne údaje z posledného sčítania obyvateľov domov a bytov z roku 2011 neboli k dispozícii, preto KPSS vychádzal z údajov z rokov 1991 a 2001. Z nich je evidentné, že v meste je najpočetnejšie zastúpená komunita hlásiaca sa k rímskokatolíckemu vierovyznaniu - 84,59 %. Detailnejší prehľad poskytuje tabuľka č. 10.

Tabuľka č.11. - Obyvatelia obce z hľadiska vierovyznania

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania (v %)		
Vierovyznanie	ROK 1991	ROK 2001
Rímskokatolícke %	77,11	84,59
Evanjelické %	5,89	2,56
Gréckokatolícke %	2,71	4,31
Pravoslávne %	0,62	0,87
Čs. Husitské %	0	0,02
Bez vyznania %	2,39	4,55
Ostatné %	0	0,05
Nezistené %	11,29	2,46

Zdroj: ŠÚ SR - Sčítanie ľudu, domov a bytov v roku 2001

Graf č. 10.

4.8. Domová zástavba

Z nižšie uvedenej tabuľky je evidentné, že v meste podľa posledných dostupných údajov bolo celkom 1481 súpisných čísel, z toho 1203 trvale obývaných domov, čo predstavuje celkom 81,2 %. Nižšie uvedená tabuľka dokumentuje vývoj bytovej výstavby o roku 1991, pričom je evidentný výrazný kvantitatívny nárast v období posledných 10 rokov, nakoľko došlo k intenzívnej bytovej výstavbe v mestskej časti Kanaš.

Tabuľka č.11. - Počet domov v obci

Ukazovateľ	1991	2001	2011
Domy spolu	1 090	980	1481
Trvale obývané domy spolu	947	836	1203

Zdroj: ŠÚ SR - Sčítanie ľudu, domov a bytov v rokoch 1991, 2001; MsÚ V. Šariš

5. Infraštruktúra

5.1. Spádovosť mesta

Tabuľka č. 12. - Spádovosť mesta

Ukazovateľ	Hodnota
Sídlo matričného úradu	Veľký Šariš
Sídlo pracoviska daňového úradu	Prešov
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Veľký Šariš
Sídlo Okresného súdu	Prešov
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Prešov
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Prešov
Sídlo Územnej vojenskej správy	Prešov
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Prešov
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Prešov

Zdroj: ŠÚ SR, k 31.12.2009

5.2. Technická vybavenosť mesta

Tabuľka č. 13. - Technická vybavenosť mesta

Ukazovateľ	Hodnota
Pošta	áno
Káblková televízia	nie
Verejný vodovod	áno
Verejná kanalizácia	áno
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	áno
Rozvodná sieť plynu	áno
Najbližšia zastávka vlakov osobnej dopravy - názov	v meste
Najbližšia zastávka vlakov osobnej dopravy - vzdialenosť v km	0

Zdroj: ŠÚ SR, k 31.12.2009

5.3. Šport

Tabuľka č. 14. - Technická vybavenosť vo vzťahu k športovým aktivitám v meste

Ukazovateľ	Hodnota
Kúpalisko umelé alebo prírodné	nie
Telocvičňa	áno
Ihrisko pre futbal (okrem školských)	áno

Zdroj: ŠÚ SR, k 31.12.2009

5.4. Kultúra

Tabuľka č. 15. - Kultúrne zariadenia v meste

Ukazovateľ	Hodnota
Knižnica	áno
Videopožičovňa a DVD požičovňa	nie
Kino stále	nie

Zdroj: ŠÚ SR, k 31.12.2009

5.5. Zdravotníctvo

Zdravotné strediská majú výrazný vplyv na kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti a kvalitu života. V meste Veľký Šariš sa nachádza šesť súkromných ambulancií so zameraním na všeobecné lekárstvo, pediatriu, stomatológiu, gynekológiu a jedno stomatologické laboratórium. Občania žijúci v meste Veľký Šariš využívajú odborné zdravotnícke a lekárenské služby, prioritne v okresnom meste Prešov. Pri spracovávaní SWOT analýzy v rámci procesu komunitného plánovania, ako aj z dotazníkového prieskumu vyplynul dopyt po rozšírení zdravotníckych služieb priamo v meste Veľký Šariš. Chýbajúce zdravotnícke zariadenia, resp. služby boli identifikované v nasledovných oblastiach: očná ambulancia a očná optika, ortopédia, rehabilitačné služby, biochemické laboratórium a röntgen. Prehľad poskytovaných zdravotníckych služieb v meste Veľký Šariš je súčasťou tabuľky č. 16.

Tabuľka č. 16. - Poskytovanie zdravotníckych služieb v meste

P.č.	Názov subjektu	Typ subjektu	Zodpovedná osoba
1.	všeobecný lekár	súkromný	MUDr. Lipták
2.	všeobecný lekár	súkromný	MUDr. Jurašek
3.	pediater	súkromný	MUDr. Gajdošová
4.	stomatológ	súkromný	MUDr. Mačeková
5.	stomatológ	súkromný	MUDr. Javorská
6.	gynekológ	súkromný	MUDr. Bačová
7.	stomatologické laboratórium	súkromný	p. Olejňáková

Zdroj: MsÚ, údaje k 31.12.2011

5.6. Školstvo

V meste je zriadená materská aj základná. Vývoj počtu detí navštevujúcich materskú školu od šk. roku 2005/2006 má kolísavý charakter, k výraznejšiemu poklesu počtu detí došlo v šk. roku 2010/2011. Návštevnosť v šk. roku 2011/2012 je približne na úrovni šk. roku 2005/2006. Materskú školu nenavštevujú deti, ktoré by si vyžadovali špecifickú integráciu vo vzťahu k ich zdravotným

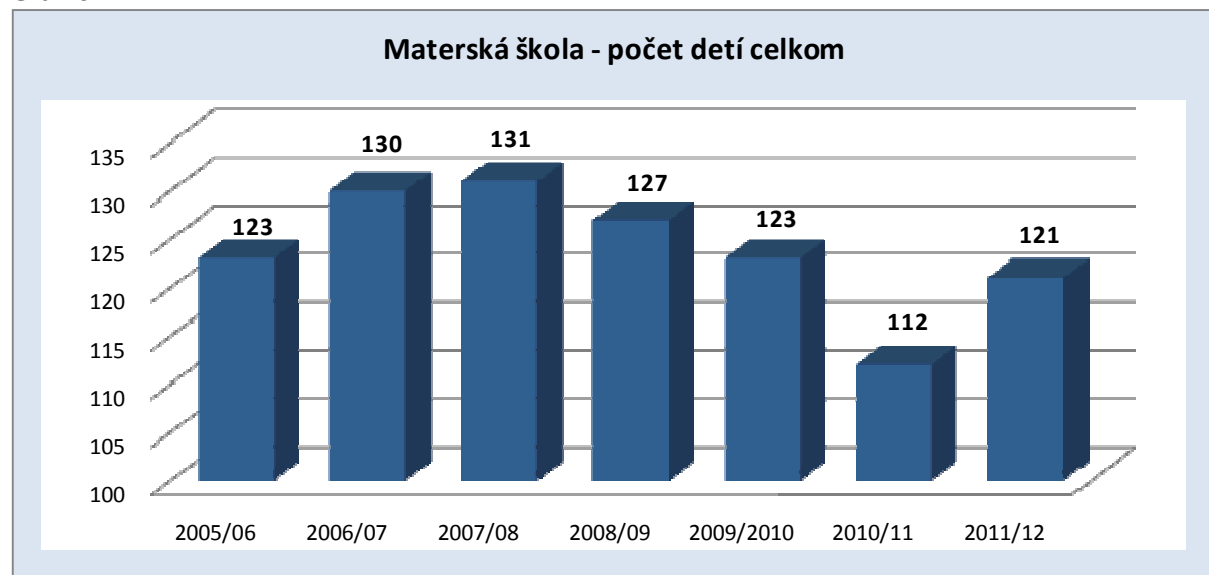
obmedzeniam. Vedenie materskej školy nevedie štatistiku zameranú na sledovanie zastúpenia rómskych detí na celkovom počte detí navštevujúcich materskú školu. Viac informácií poskytuje tabuľka č. 17 a graf č. 11.

Tabuľka č. 17. - Prehľad počtu žiakov MŠ

Materská škola	Počet detí v MŠ/ školský rok						
	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
Počet detí celkom	123	130	131	127	123	112	121
Počet rómskych detí v MŠ	0	0	0	0	0	0	0
Počet integrovaných detí	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: MsÚ a MŠ, údaje k 31.12.2011

Graf č. 11.

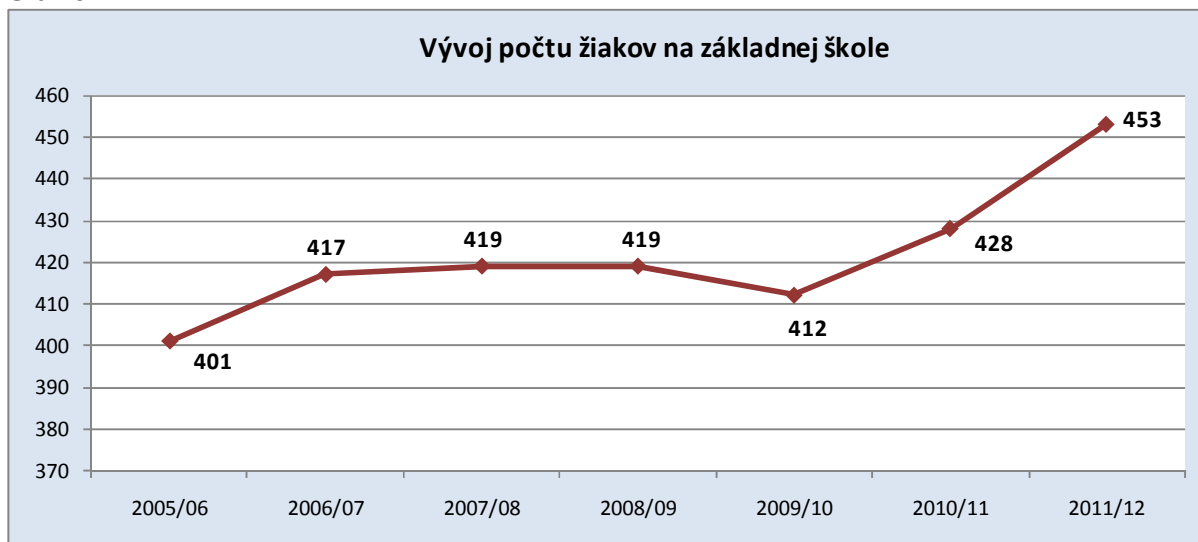

Priemerná návštevnosť základnej školy v sledovanom období od školského roku 2005/2006 dosahovala cca 421 žiakov. V posledných dvoch školských rokoch došlo k pozitívnemu vývoju návštevnosti základnej školy, kedy počet detí výrazne stúpol. Základnú školu navštevujú aj integrovaní žiaci, vyžadujúci si špecifický vzdelávací prístup vo vzťahu k ich zdravotným a mentálnym obmedzeniam. Percentuálne zastúpenie tejto skupiny žiakov je cca 9 %, preto si táto skupina vyžaduje špecifický prístup nielen v rámci vzdelávania, ale aj pri koncipovaní opatrení v procese komunitného plánovania sociálnych služieb. Zastúpenie rómskych žiakov na celkovom počte žiakov v priemere predstavuje cca 16,8 %, čo si tiež vyžaduje špecifický pedagogický prístup. Technicko-materiálne vybavenie školy je na dobrej úrovni. Bližšie informácie o počtoch žiakov základnej školy poskytuje tabuľka č. 18.

Tabuľka č. 18 - Prehľad počtu žiakov ZŠ

Základná škola	Počet žiakov v ZŠ/ šk. r.						
	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
Počet žiakov celkom	401	417	419	419	412	428	453
Počet integrovaných žiakov (z celkového počtu)	39	38	38	41	39	43	40
Počet rómskych žiakov (z celkového počtu žiakov)	94	93	81	69	73	61	62

Zdroj: MsÚ a ZŠ, údaje k 31.12.2011

Graf č. 12.

5.7. Vybrané služby v meste Veľký Šariš

Tabuľka č. 19 - Služby v meste

Ukazovateľ	Hodnota
Predajňa potravinárskeho tovaru	áno
Pohostinské odbytové stredisko	áno
Predajňa nepotravinárskeho tovaru	áno
Predajňa pohonných látok	áno
Zariadenie pre údržbu a opravu motorových vozidiel	áno
Predajňa súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	nie
Hotel (motel, hotel)	nie
Penzión *** až *	áno
Turistická ubytovňa **, *	nie
Chatová osada *** až *	nie
Kemping **** až *	nie
Ostatné hromadné ubytovacie zariadenia	nie
Komerčná poisťovňa	nie
Komerčná banka	nie
Bankomat	áno

Zdroj: ŠÚ SR, k 31.12.2009

6 Sociálne služby

V zmysle Zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách je sociálna služba definovaná ako odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,

- c) zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- d) riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- e) prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

Sociálne služby sú integrálnou súčasťou verejných služieb a z hľadiska eliminácie sociálnej exklúzie zohrávajú dvojakú úlohu. Na jednej strane predstavujú zdroj pracovných miest a na druhej strane umožňujú pomoc a podporu občanom odkázaným na jednotlivé formy sociálnej pomoci.

6.1. Sociálna výpomoc poskytovaná štátom

V roku 2011 bolo z celkového počtu obyvateľov obce celkom 308 občanov - nositeľov preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím, čo predstavuje 5,74 % z celkového počtu obyvateľov mesta. Najväčšie zastúpenie zdravotne ťažko postihnutých (ďalej len ŤZP) - 155 občanov majú občania vo veku nad 61 rokov. Aj zastúpenie ostatných vekových skupín je z hľadiska početnosti veľmi výrazné, nakoľko počet nositeľov preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím je v meste Veľký Šariš takmer dvojnásobne vyšší ako v meste Sabinov a cca o dve tretiny vyšší v porovnaní s mestom Lipany. Preto kategórii občanov - nositeľov preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím bola venovaná osobitná pozornosť aj v procese komunitného plánovania sociálnych služieb. Nižšie uvedená tabuľka č. 20 poskytuje prehľad poskytovanej sociálnej výpomoci občanom mesta Veľký Šariš z úrovne ÚPSVaR.

Tabuľka č. 20. - Prehľad sociálnej výpomoci poskytovanej štátom v zmysle príslušných legislatívnych noriem

- V zmysle zákona č. 447/2008 o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

P. č.	Ukazovateľ	Okres Prešov	Veľký Šariš
1.	Celkový počet osôb / obyvateľov obce, ktorí sú nositeľmi preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím:	12 065	308
	1.1 z toho počet detí do 18 rokov	761	37
	1.2 z toho počet osôb vo veku od 19 - 60 rokov	5 043	116
	1.3 z toho počet osôb starších ako 61 rokov	6 261	155
2.	Celkový počet opatrovaných osôb, u ktorých bol blízkeho členovi rodiny poskytovaný príspevok za opatrovanie:	1 658	40
	2.1 z toho počet detí do 18 rokov	201	14
	2.2 z toho počet opatrovaných osôb vo veku 19 - 60 rokov	412	9
	2.3 z toho počet opatrovaných osôb starších ako 60 rokov	1 237	30
3.	Celkový počet osôb, ktorým bol poskytovaný príspevok za opatrovanie:	1 785	50
	3.1 z toho počet osôb - poberateľov starobného dôchodku	549	12
4.	Celkový počet osôb, ktorým bol poskytovaný peňažný príspevok na osobnú asistenciu	375	18
5.	Celkový počet osôb, ktorým bol poskytovaný príspevok na kúpu pomôcky	123*	8*
6.	Celkový počet osôb, ktorým bol poskytovaný peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia	15*	1*
7.	Celkový počet osôb, ktorým bol poskytovaný peňažný príspevok na prepravu	127	3

Zdroj: ÚPSVaR Prešov, stav k 31.12.2011

* počet za rok

- V zmysle zákona 280/2002 Z.z. o rodičovskom príspevku

Ukazovateľ	Okres Prešov	Veľký Šariš
Celkový počet osôb, ktorým bol vyplácaný rodičovský príspevok pre zlý zdravotný stav dieťaťa do 6 rokov	153	4

Zdroj: ÚPSVaR Prešov, stav k 31.12.2011

- V zmysle zákona č. 305/2003 o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele

Ukazovateľ	Okres Prešov	Veľký Šariš
Celkový počet rodín, v ktorých boli vykonávané opatrenia SPO a SK	7582	143

Zdroj: ÚPSVaR Prešov, stav k 31.12.2011

- V zmysle zákona č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi

P.č.	Ukazovateľ	Okres Prešov	Veľký Šariš
1.	Celkový počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi	5668	218
	9.1. Z toho počet poberateľov, u ktorých boli na dávku odkázané aj nezaopatrené deti	1857	60
2.	Celkový počet odkázaných osôb na dávku v hmotnej núdzi	13566	470
3.	Celkový počet osôb, ktorým bol poskytovaný príspevok na bývanie	2238	94

Zdroj: ÚPSVaR Prešov (rok 2010, stav k 30.9.2010)

6.2. Opatrovateľská služba v meste Veľký Šariš

Poskytovanie opatrovateľskej služby podľa § 41 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, je zabezpečované na základe žiadosti občana, ktorý je v nepriaznivej sociálnej situácii podľa miestnej príslušnosti trvalého pobytu v meste Veľký Šariš. Je to terénna forma sociálnej služby, poskytuje sa fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí (prednostne v byte občana). Opatrovateľskú službu zabezpečujú opatrovateľky v zamestnaneckom pomere s mestom. Opatrovateľky v rámci opatrovateľskej služby zabezpečujú pomoc pri:

- I. **Sebaobslužných úkonoch** - hygiena (osobná hygiena + celkový kúpeľ), stravovanie (obsluha, porciovanie, kŕmenie), toaleta, obliekanie a vyzliekanie, mobilita.
- II. **Úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť** - nákup potravín, príprava jedla, varenie, donáška jedla do domu, umytie riadu, bežné upratovanie v domácnosti, obsluha bežných spotrebičov, starostlivosť o bielizeň – pranie a žehlenie, vynášanie drobného odpadu, donáška uhlia a dreva.
- III. **Základných sociálnych aktivítach** - sprievod na lekárske vyšetrenie, na vybavenie úradných záležitostí.
- IV. **Dohľad** - v určenom čase, nepretržitý dohľad.

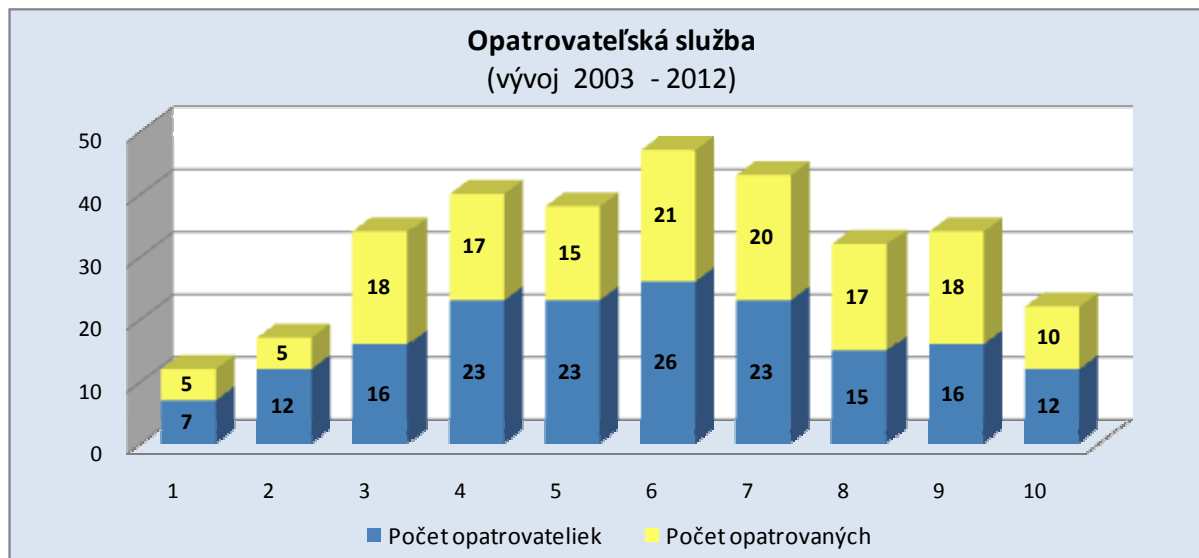
Opatrovateľská služba je v meste Veľký Šariš zabezpečovaná od roku 2003. Počet opatrovateľiek v obci je závislý od počtu opatrovaných osôb. Stav opatrovateľskej služby v poslednom období má klesajúcu tendenciu, čo je evidentné aj z tabuľky č. 21. Pokles v oblasti zabezpečovania opatrovateľskej služby je jednak dôsledkom úmrtia klientov, ale aj dôsledkom zmien súvisiacich s implementáciou sociálnych služieb v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Najčastejším spôsobom starostlivosti je forma celoročnej starostlivosti, ktorú zabezpečujú rodinní príslušníci prostredníctvom peňažného príspevku na opatrovanie, poskytovaného z úrovne ÚPSVaR.

Tabuľka č. 21 - Prehľad opatrovateľskej služby

Ukazovateľ	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet opatrovateliek	7	12	16	23	23	26	23	15	16	12
Počet opatrovaných	5	5	18	17	15	21	20	17	18	10

Zdroj: MsÚ, údaje k 31.3.2012

Graf č. 13

6.3. Posudková činnosť v meste Veľký Šariš

Mesto veľký Šariš v súlade so zákonom č. 448/2008 o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov na základe žiadosti klienta o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu vydáva rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu a to opatrovateľskú službu, sociálnu službu poskytovanú v zariadení pre seniorov a sociálnu službu v zariadení opatrovateľskej služby.

6.3.1. Lekárska posudková činnosť

Proces posúdenia odkázanosti na sociálnu službu začína lekárskou posudkovou činnosťou, posudzujúci lekár pri výkone lekárskej posudkovej činnosti vychádza z lekárskeho nálezu vypracovaného zmluvným lekárom. Na základe výsledkov posúdenia vypracuje posudzujúci lekár lekársky posudok, ktorý obsahuje stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby a termín opätovného posúdenia zdravotného stavu fyzickej osoby.

6.3.2. Sociálna posudková činnosť

Výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je sociálny posudok, ktorý obsahuje znevýhodnenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom v oblasti sebaobslužných úkonov, úkonov starostlivosti o svoju domácnosť a pri základných sociálnych aktivitách, v porovnaní s fyzickou osobou rovnakého veku a pohlavia bez postihnutia alebo bez nepriaznivého zdravotného stavu. Sociálnu posudkovú činnosť na účely posudzovania odkázanosti na sociálnu službu vykonáva sociálny pracovník mesta za účasti fyzickej osoby, ktorá požiada

o poskytnutie sociálnej služby, táto fyzická osoba má právo vyjadrovať svoje potreby a návrhy na riešenie svojej nepriaznivej sociálnej situácie.

Na základe lekárskeho posudku a sociálneho posudku sa vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu, ktorý obsahuje:

- stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
- znevýhodnenie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom v oblasti sebaobslužných úkonov, úkonov starostlivosti o svoju domácnosť a pri základných sociálnych aktivitách,
- návrh druhu sociálnej služby,
- určenie termínu opätovného posúdenia zdravotného stavu.

Prehľad posudkovej činnosti od roku 2009 do roku 2011 poskytuje tabuľka č. 22 a graf č. 14.

Tabuľka č. 22 - Prehľad posudkovej činnosti v meste Veľký Šariš

Aktivita	2009	2010	2011
Lekárske posudky	22	10	17
Sociálne posudky	23	12	18
Posudky - odkázanosť na SS	23	12	18
Rozhodnutia - odkázanosť na SS	22	10	17
Rozhodnutia - odkázanosť na OS	7	5	2
Rozhodnutia - odkázanosť na SS v ZS	16	7	16
Uzatvorené zmluvy - poskytovanie OS	7	5	2

Zdroj: MsÚ, údaje k 31.3.2012

Vysvetlivky:

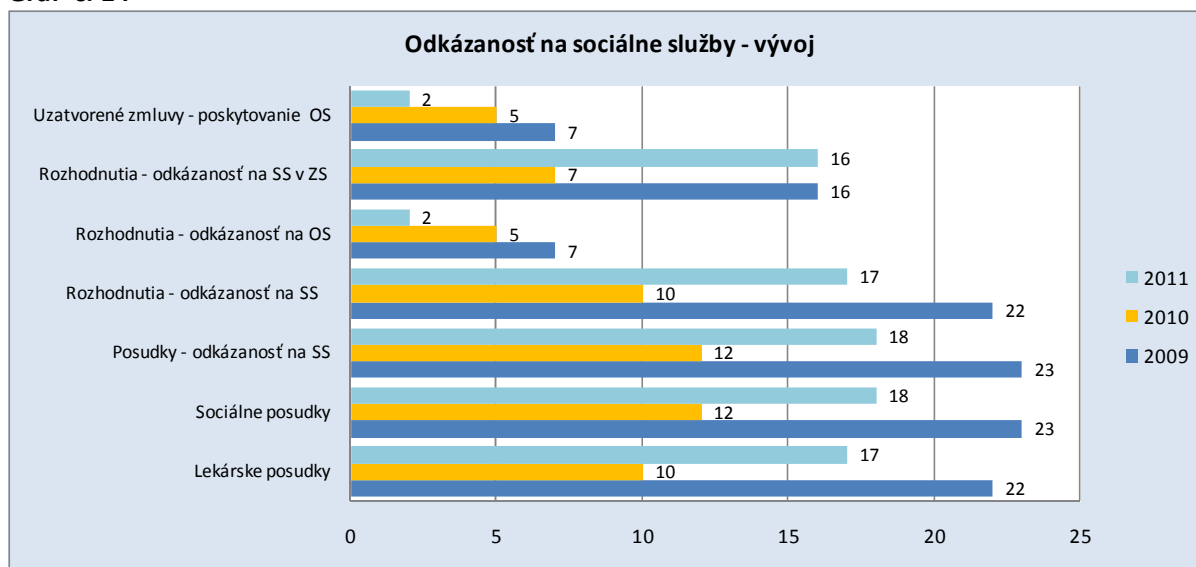
SS - sociálna služba (zákon 448/2008 Z.z. o sociálnych službách)

OS - opatrovateľská služba (zákon 448/2008 Z.z. o sociálnych službách)

ZS - zariadenie pre seniorov (zákon 448/2008 Z.z. o sociálnych službách)

ZOS - zariadenie opatrovateľskej služby (zákon 448/2008 Z.z. o sociálnych službách)

Graf č. 14

6.4. Poskytovatelia sociálnych služieb v meste Veľký Šariš

Sociálne služby občanom mesta Veľký Šariš sú poskytované prioritne z dvoch hlavných úrovní:

- **ADCH Košice** - prevádzkuje v meste Veľký Šariš Dom pokojnej staroby ktorého činnosť je prioritne zameraná na poskytovanie sociálnych služieb v rámci Domova sociálnych služieb a Zariadenia pre seniorov
- **Mesto Veľký Šariš** - Zabezpečovanie opatrovateľskej služby pre občanov mesta

Mesto Veľký Šariš okrem uvedených služieb zabezpečuje donášku stravy pre starších občanov a občanov so zdravotnými obmedzeniami, terénnu sociálnu službu s prioritným zameraním na marginalizovanú rómsku komunitu (3 osoby - 1 terénny soc. pracovník + 2 asistenti terénneho soc. pracovníka) a sociálnu výpomoc občanom mesta, vrátane základného sociálneho poradenstva.

Tabuľka č. 23 - Poskytovatelia sociálnych služieb v obci

Poskytovatelia sociálnych služieb	Doba existencie	Oblasť pôsobnosti	Sídlo poskytovateľa	Zriaďovateľ	Štat. zástupca resp. zodpovedná osoba
Dom pokojnej staroby	10 rokov	Kombinované zariadenie - Domov sociálnych služieb + Zariadenie pre seniorov	Veľký Šariš	ADCH Košice	Ing. Cyril Korpesio
Opatrovateľská služba	12 rokov	Opatrovateľská služba pre občanov mesta V. Šariš	Veľký Šariš	Mesto V. Šariš	Ing. Mikuláš Dráb

Zdroj: MsÚ, údaje k 31.3.2012

6.5. Financovanie sociálnych služieb v meste Veľký Šariš

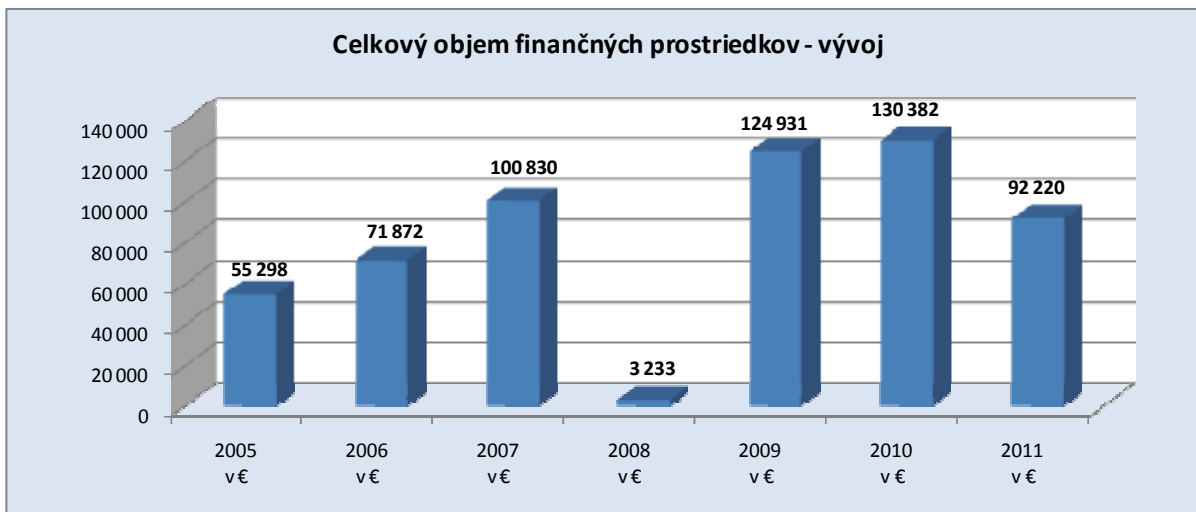
Tabuľka č. 24 poskytuje prehľad finančných zdrojov mesta - vývoj v rokoch 2005 - 2011. Tabuľka zároveň poskytuje pohľad na finančné náklady mesta v sociálnej oblasti v detailnom členení (body 1.2 a - 1.10).

Tabuľka č. 24. - Financovanie sociálnych služieb v meste Veľký Šariš - prehľad

P.č.	Ukazovateľ	2005 v €	2006 v €	2007 v €	2008 v €	2009 v €	2010 v €	2011 v €
1.	Celkový objem finančných prostriedkov	55 298	71 872	100 830	3 233	124 931	130 382	92 220
1.1.	Rozpočet mesta - vlastné zdroje	52 310	61 072	47 597	2 909	123 233	128 657	89 891
1.2.	Granty, dotácie a pod. spolu:	0	0	0	0	1 698	1 726	2 329
1.2a	Komunitní pracovníci	2 988	10 800	23 570	324	0	0	0
1.2b	Hmotná núdza	0	0	29 663	0	0	0	0
1.3.	Terénna sociálna práca	18 990	20 804	35 790	1 754	123 233	106 007	89 891
1.4.	Dotácia na osobitného príjemcu	642	698	750	811	1 698	1 726	2 329
1.5.	Iné/ Kapitálové výdavky	0	0	0	0	0	24 375	0
1.6.	Komunitní pracovníci/centrum	16 479	22 122	20 340	462	0	0	0
1.7.	Hygienické centrum	0	0	5 838	206	0	0	0
1.8.	Transfery pre občanov v HN	1 278	2 675	3 173	0	0	0	0
1.9.	Hmotná núdza	17 909	25 573	29 680	0	0	0	0
1.10.	Osobitný príjemca	0	0	5 259	0	0	0	0

Zdroj: MsÚ, údaje k 31.3.2012

Graf č. 15.

7. Nezamestnanosť

7.1. Vývoj nezamestnanosti

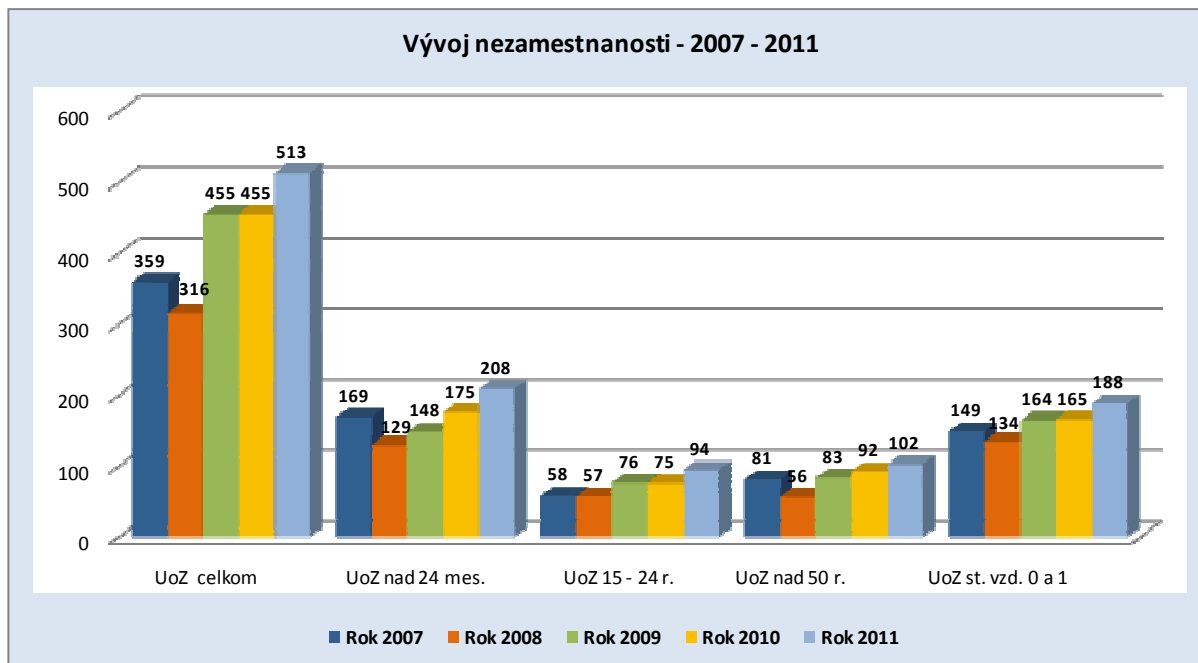
Situácia v oblasti nezamestnanosti sa v meste každoročne mení. Kým v roku 2007 bolo v meste celkom 359 občanov mesta evidovaných na ÚPSVaR (ďalej len UoZ), v rokoch 2009 - 2011 došlo k výraznému nárastu - nezamestnanosť v roku 2011 stúpila o cca 43 % oproti roku 2007. Nepriaznivý stav súvisiaci s nezamestnanosťou je dôsledkom dopadov ekonomickej a hospodárskej krízy v roku 2009, avšak na celkovom počte UoZ má výrazný podiel aj marginalizovaná rómska komunita, žijúca v meste. Tabuľka č. 25 poskytuje pohľad na vývoj počtu tzv. rizikových kategórií nezamestnaných občanov mesta. Najvýraznejšie zastúpenie mali UoZ dlhodobo evidovaní na ÚPSVaR - viac ako 24 mesiacov a UoZ bez vzdelania, resp. s nízkym stupňom vzdelania. Výrazné zastúpenie má aj kategória UoZ nad 50 rokov - táto kategória tvorí cca 1/5 zo všetkých UoZ. Z hľadiska rizikovosti ide o kategórie nezamestnaných, ktoré na trhu práce len veľmi ťažko nachádzajú pracovné uplatnenie a je im potrebné venovať aj z úrovne mesta náležitú pozornosť, nakoľko s dĺžkou evidencie na ÚPSVaR zároveň narastá miera ich sociálnej odkázanosti a následnej sociálnej deprivácie. Zastúpenie žien na celkovom počte UoZ predstavuje v priemere cca 45 %, pričom v roku 2010 bol podiel žien na celkovom počte UoZ až 48,13 %. Podrobnejšie informácie o rizikových kategóriách UoZ poskytuje tabuľka č. 25 a graf č. 16.

Tabuľka č. 25 - Nezamestnanosť vybraných kategórií UoZ v meste Veľký Šariš - vývoj

Nezamestnanosť (vybrané ukazovatele)	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
UoZ (celkom)	359	316	455	455	513
UoZ nad 24 mes.	169	129	148	175	208
UoZ - 15 - 24 r.	58	57	76	75	94
UoZ nad 50 r.	81	56	83	92	102
UoZ - st. vzd. 0 a 1	149	134	164	165	188

Zdroj: ÚPSVaR v Prešove, stav 31.12. príslušného roka

Graf č. 15.

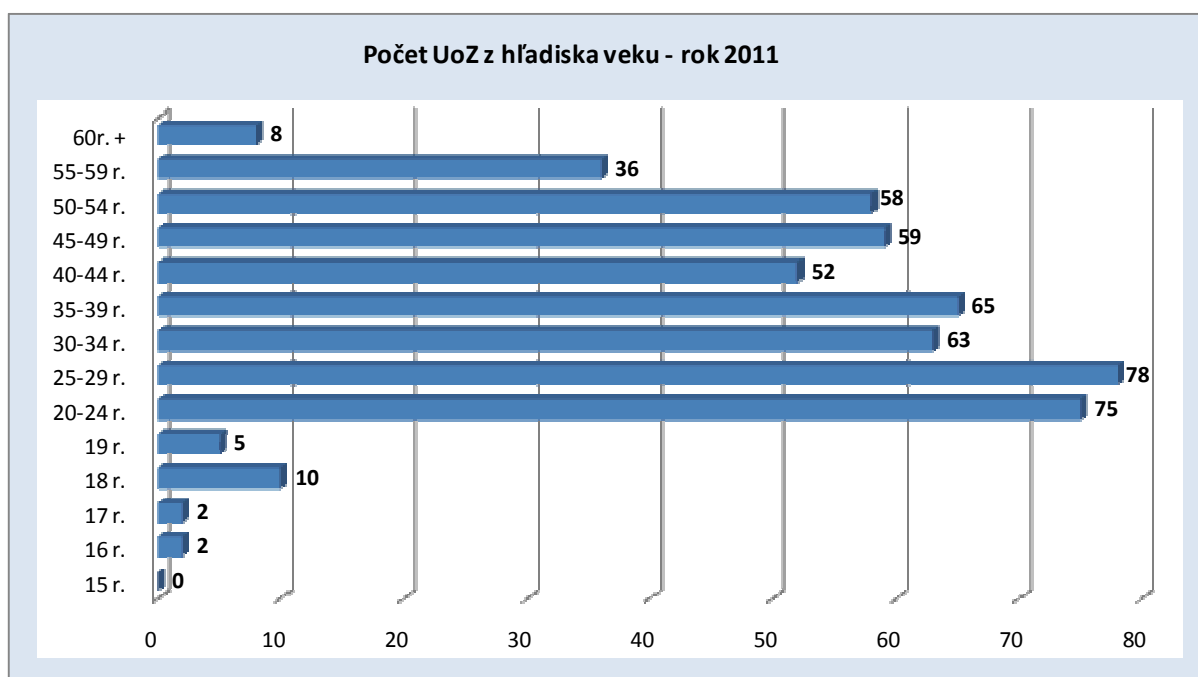

Tabuľka č. 26 - UoZ v roku 2011 z hľadiska veku

Nezamestnaní podľa veku															
Vek UoZ	Celkom	15	16	17	18	19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60
Počet UoZ (Rok 2011)	513	0	2	2	10	5	75	78	63	65	52	59	58	36	8

Zdroj: ÚPSVaR v Prešove, stav 31.12.2011

Graf č. 17.

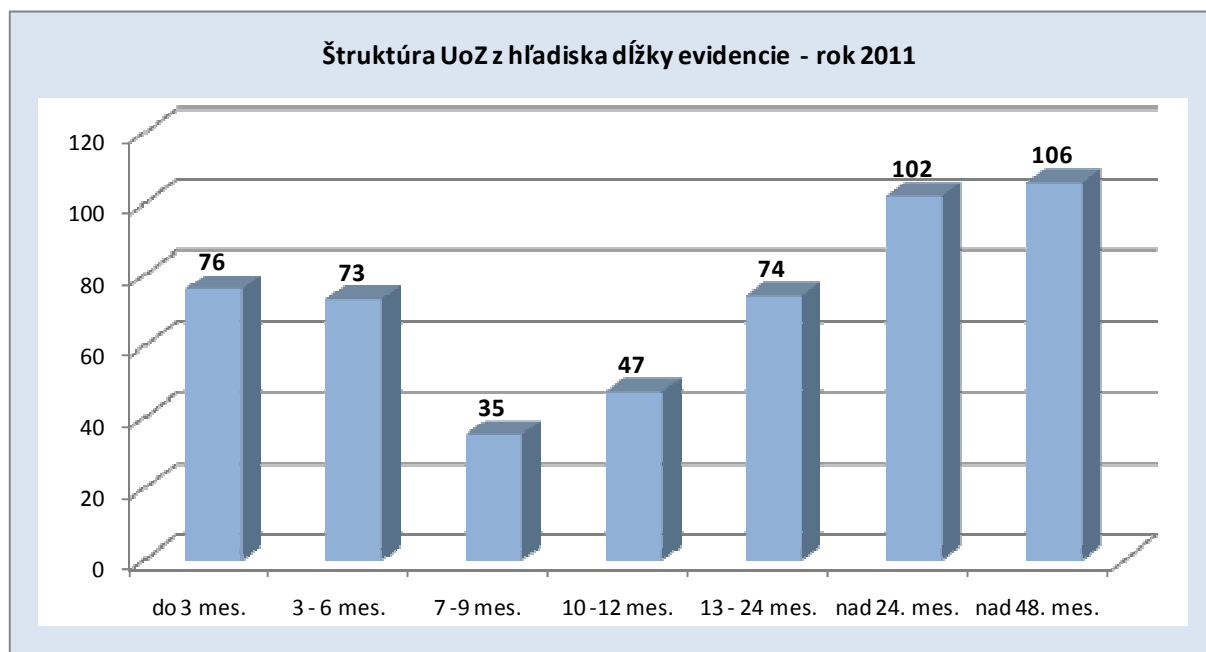

Tabuľka č. 27 - Štruktúra UoZ v roku 2011 z hľadiska dĺžky evidencie

Obdobie (v mesiacoch)	do 3	3 - 6	7 -9	10 -12	13 - 24	nad 24.	Celkom
Počet UoZ (rok 2010)	76	73	35	47	74	102	513

Zdroj: ÚPSVaR v Prešove, stav 31.12.2010

Graf č. 18.

7.2. Dávky v hmotnej núdzi

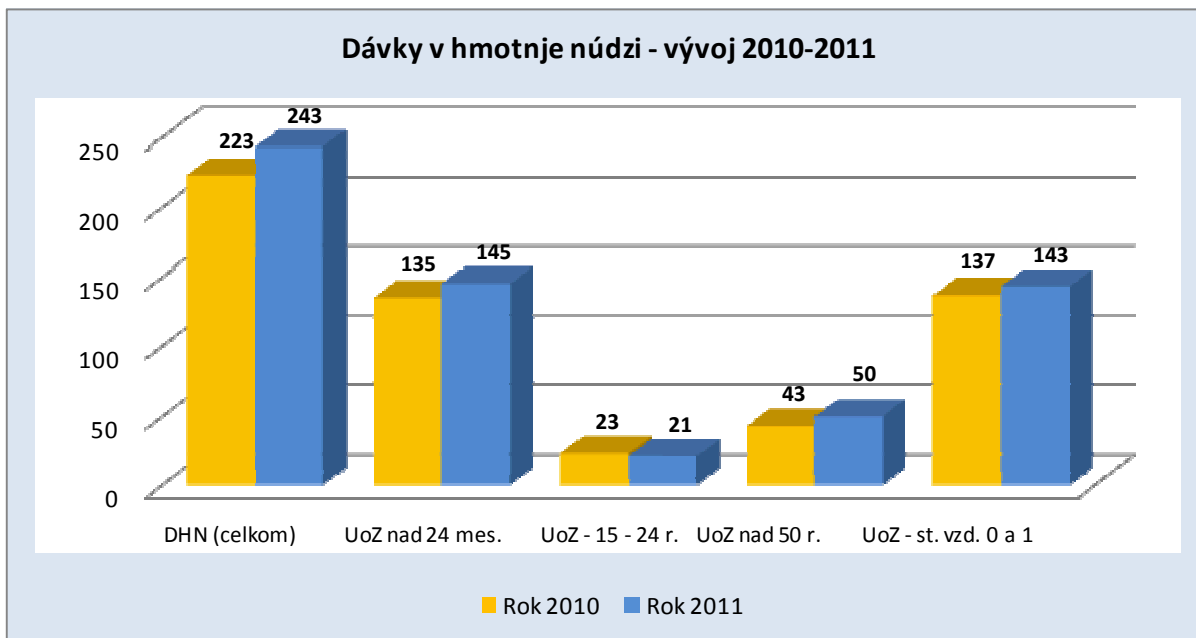
Počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi (DHN) v rokoch 2010 a 2011 dokumentuje tabuľka č. 28. Z nej je evidentné, že priamo úmerne s nárastom nezamestnanosti a rizikových kategórií UoZ narastá aj počet poberateľov DHN. Z celkového počtu UoZ až 47,36 % poberalo DHN pričom najvýraznejšie zastúpená bola skupina poberateľov DHN v rámci kategórie UoZ evidovaných na ÚPSVaR nad 24 mesiacov a s nízkym stupňom vzdelania. Z rodového hľadiska zastúpenie žien bolo na úrovni cca 42 % pričom v roku DHN poberalo len 39,92 % žien. Viac informácií poskytuje tabuľka č. 28 a graf č. 19.

Tabuľka č. 28. - Dávky v hmotnej núdzi - prehľad

DHN (vybrané ukazovatele)	Rok 2010	Rok 2011
DHN (celkom)	223	243
UoZ nad 24 mes.	135	145
UoZ - 15 - 24 r.	23	21
UoZ nad 50 r.	43	50
UoZ - st. vzd. 0 a 1	137	143

Zdroj: ÚPSVaR v Prešove, stav 31.12. daného roku

Graf č. 19.

Tabuľka č. 29 poskytuje prehľad o celkovom počte poberateľov DHN k 31.12.2011, ako aj počet poberateľov u ktorých boli na DHN odkázané aj maloleté deti. Tabuľka taktiež poskytuje prehľad o poberateľoch príspevku na bývanie.

Tabuľka č. 29 - Dávky v hmotnej núdzi - špecifické ukazovatele

Ukazovateľ	Okres Prešov	Veľký Šariš	% podiel ku okresu
Celkový počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi	5 668	218	3,85
Z toho počet poberateľov, u ktorých boli na dávku odkázané aj nezaopatrené deti	1 857	60	3,23
Celkový počet odkázaných osôb na dávku v hmotnej núdzi	13 566	470	3,46
Celkový počet osôb, ktorým bol poskytovaný príspevok na bývanie	2 238	94	4,20

Zdroj: ÚPSVaR v Prešove, stav 31.12.2011

8. Cieľové skupiny

Na základe východiskovej analýzy, analytických prieskumov, ako aj vo vzťahu k potrebám občanov mesta, monitorovaných formou dotazníkového prieskumu, bolo komunitné plánovanie sociálnych služieb v meste Veľký Šariš zamerané špecificky na štyri nosné cieľové skupiny občanov obce:

- **Občania s ťažkým zdravotným postihnutím (ŤZP)**
- **Seniori**
- **Nezamestnaní občania a občania v nepriaznivej sociálnej situácii**

8.1. Občania s ŤZP

Ľudia so zdravotným postihnutím, resp. znevýhodnením chcú mať tie isté príležitosti a šance v každodennom živote, aké majú ich zdraví rodinní príslušníci, susedia, priatelia a ktoré sa považujú za samozrejmé. Chcú vyrastať v rodinách, chodiť do bežných škôl, zamestnať sa v súlade s ich vzdelaním a schopnosťami, mať rovnaký prístup k službám, k spoločenskému životu, ku kultúre, ako aj k možnostiam trávenia voľného času.

Zdravotné postihnutie je charakterizované závažnou poruchou fyzickej, psychickej alebo intelektovej funkcie jedinca s trvalými následkami, ktoré sú spojené s obmedzenou schopnosťou vzdelávania, obmedzenou pracovnou schopnosťou, zvýšenými nárokmi na zdravotnícku a sociálnu starostlivosť, ako aj podstatne zníženou kvalitou života.

Zdravotné postihnutie je bližšie určené:

- druhom postihnutia
- stupňom poruchy
- dĺžkou trvania

Komunitný plán sociálnych služieb sa vo vzťahu k ŤZP občanom mesta (bez rozdielu veku) špecificky zameriaval aj na túto skupinu občanov so zámerom podporiť sociálnu integráciu zdravotne postihnutých občanov vo všetkých oblastiach života. Mnohé potreby sa výrazne prelínali so skupinou seniorov. Vzhľadom k veľkosti mesta, ako aj k početnosti predmetnej cieľovej skupiny boli problémy ŤZP občanov mesta Veľký Šariš posudzované komplexne a v úzkej súčinnosti s inými cieľovými skupinami, vyšpecifikovanými v procese komunitného plánovania sociálnych služieb.

8.1.1. SWOT analýza cieľovej skupiny (CS)

OBČANIA S ŤZP	
Silné stránky Interné vlastnosti CS, ktoré jej môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa	Slabé stránky Interné vlastnosti skupiny, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa
<ul style="list-style-type: none">• Existujúce špecializované zariadenia pre ŤZP<ul style="list-style-type: none">- Domov sociálnych služieb v rámci Domu pokojnej staroby (ADCH)- Zariadenie pre seniorov v rámci Domu pokojnej staroby (ADCH)• Fungujúca opatrovateľská služba v meste• Zabezpečovanie donášky stravy• Poskytovanie zdravotníckych služieb v meste<ul style="list-style-type: none">- všeobecný lekár - 2 lekári- stomatológ - 2 lekári + stomatologické laboratórium- pediater- gynekológ• Poskytovanie lekárenských služieb v meste (lekáreň otvorená už od 6:00 hod.)• Bezbariérový prístup k Mestskému úradu• Existencia MVO a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb a sociálnej pomoci v meste Sabinov<ul style="list-style-type: none">- Arcidiecézna charita - Dom pokojnej staroby- Únia žien- Klub dôchodcov Veľký Šariš• Systém kompenzácií z úrovne ÚPSVaR (štátu)• Pozitívny postoj mesta k problematike ŤZP	<ul style="list-style-type: none">• Nedostatočný bezbariérový prístup:<ul style="list-style-type: none">- gynekológ, stomatológ - problematický prístup- pizzeria, potraviny, kvetinarstvo - problematický prístup- MsÚ („stará škola“) - problematický prístup na poschodie pre ŤZP• Neexistujúca prepravná služba• Chýbajúca služba zameraná na donášku zdravotníckych pomôcok a liekov• Nedostatočné možnosti pre ŤZP občanov v oblasti vzdelávania sa• Obmedzené možnosti stretávania sa• Absentujúca služba v oblasti požičiavania kompenzačných pomôcok• Nedostatočná informovanosť ŤZP o poskytovaných službách• Nedostatok finančných prostriedkov na zriaďovanie nových služieb• Nedostatočná práca s verejnou mienkou v prospech ŤZP občanov• Nízka aktivita ŤZP občanov a angažovanosť v spol. organizáciách• Nedostatok kultúrnych a spoločenských podujatí

<p>občanov - záujem o skvalitňovanie a sieťovanie sociálnych služieb pre ŤZP</p> <ul style="list-style-type: none"> • Postupné odstraňovanie bariér v meste • Záujem ŤZP o rôzne aktivity • Existujúca spolupráca ŤZP občanov s MsÚ a vzájomná komunikácia • Možnosť zapájať sa do spoločenského a kultúrneho života v meste • Existujúca štátna podpora pri zamestnávaní členov komunity - ŤZP (vyplývajúce zo zákona o službách v zamestnanosti) • Dostupnosť a blízkosť odborných zdravotníckych a sociálnych služieb v meste Prešov 	<p>pre ŤZP občanov odkázaných na domáce prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok aktivít spoločných pre ŤZP občanov a ostatných občanov mesta • Chýba dobrovoľnícka aktivita v komunite • Nedostatok zariadení špecializovaných na prácu s ŤZP občanmi obzvlášť so špecifickými a špeciálnymi diagnózami • Chýbajúci denný stacionár pre ŤZP • Nedostatočné pokrytie terénnej opatrovateľskej služby • Nedostatok špecializovaných terénnych sociálnych pracovníkov • Nedostatok pracovných miest pre občanov s ŤZP (chýbajúce chránené pracovisko, resp. chránená dielňa) • Nedostatočná podpora mimovládnych organizácií pracujúcich s ŤZP občanmi • Slabá spolupráca organizácií pracujúcich s ŤZP občanmi • Nedostatok informácií o skúsenostiach s prácou s ŤZP občanmi zo zahraničia • Existencia psychologických bariér verejnosti voči ŤZP občanom • Nedostatočná informovanosť verejnosti o problematike ŤZP občanov - potreba informačného web portálu na web stránke mesta • Málo možností rehabilitácie a relaxácie pre ŤZP občanov - absencia rehabilitačného strediska • Chýbajú zariadenia pre voľnočasové aktivity občanov s ŤZP • Chýbajú priestory a športoviská pre deti s ŤZP
<p style="text-align: center;">Príležitosti</p> <p>Externé podmienky, ktoré môžu pomôcť všetkým CS k dosiahnutiu cieľov stanovených v rámci KPSS</p>	<p style="text-align: center;">Ohrozenia</p> <p>Externé podmienky, ktoré môžu sťažiť CS dosiahnutie cieľa v rámci KPSS</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Využiť príležitosti získať finančné zdroje z ESF (jednotlivé OP) • Vytvoriť funkčný a efektívny systém spolupráce zainteresovaných subjektov • Profesionalizovať prácu s CS • Vytvoriť nové pracovné príležitosti pre CS (chránená dielňa, resp. chránené pracovisko) • Medializáciou problémov CS zapojiť do participácie na ich riešení širokú verejnosť • Rozšíriť sieť poskytovaných sociálnych služieb z úrovne samosprávy 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok finančných zdrojov na rozširovanie a skvalitňovanie sociálnych služieb pre CS • Zlé nastavenie grantových programov (nezodpovedajúcich potrebám komunity) • Systém financovania projektov (formou refundácie oprávnených výdavkov) • Nezáujem a nechota relevantných subjektov spolupracovať • Stereotypy a predsudky v rodinách a spoločnosti • Anonymita a individualizmus jedinca v spoločnosti • Byrokratický prístup relevantných inštitúcií • Legislatíva nekorešpondujúca s reálnymi potrebami CS • Zneužívanie a politizácia problémov CS • Nesystematické nastavenie financovania v soc. oblasti (zákon nekorešpondujúci s dopytom)

8.1.2. Prioritné problémy CS

Ako už bolo uvedené v časti 6.1. tohto komunitného plánu, percentuálne zastúpenie občanov mesta - nositeľov preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím predstavovalo v roku 2011

takmer 6% z celkového počtu obyvateľov veľkého Šariš. Táto skutočnosť je o to závažnejšia, počet tejto skupiny občanov je viac ako o 2/3 vyšší v porovnaní s mestom Lipany, ktoré má len o cca vyšší počet obyvateľov a až o 1/2 vyšší oproti mestu Sabinov, ktorého počet obyvateľov oproti mestu Veľký Šariš je takmer trojnásobný. Takmer polovicu z celkového počtu občanov mesta Veľký Šariš - nositeľov preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím predstavujú občania vo veku nižšom, ako je vek odchodu do dôchodku. Ide prioritne o občanov v tzv. produktívnom veku a o mladých ľudí do 18 rokov.

Preto aj v procese komunitného plánovania sociálnych služieb bola venovaná osobitná pozornosť a skupina občanov so zdravotným postihnutím bola vyšpecifikovaná ako samostatná skupina, na ktorú je potrebné detailne sa zamerať. Prioritné problémy občanov mesta s ťažkým zdravotným postihnutím resp. s vážnejšími zdravotnými obmedzeniami boli definované jednak pri spracovávaní SWOT analýzy, ale mnohé problémové oblasti vyplynuli aj z dotazníkového prieskumu realizovaného v rámci komunitného plánovania sociálnych služieb. Po dôkladnom zvážení výstupov boli problémové oblasti v oblasti poskytovania sociálnych služieb v meste Veľký Šariš zhrnuté do nasledovných problémových oblastí, konkrétne:

1. **Chýbajúci denný stacionár pre ŤZP**
2. **Málo možností rehabilitácie a relaxácie pre ŤZP občanov - absencia rehabilitačného strediska**
3. **Existujúce bariéry**
 - gynekológ, stomatológ - problematický prístup
 - pizzeria, potraviny, kvetinárstvo - problematický prístup
 - MsÚ („stará škola“) - problematický prístup na poschodie pre ŤZP
4. **Chýbajúca prepravná služba**
5. **Absentujúca služba v oblasti požičiavania kompenzačných a zdravotníckych pomôcok**
6. **Nedostatok pracovných miest pre občanov s ŤZP** (chýbajúce chránené pracovisko, resp. chránená dielňa)
7. **Nedostatočná vedomosť ŤZP o poskytovaných službách**
8. **Chýbajú aktivity a zariadenia na realizáciu voľnočasových aktivít pre občanov s ŤZP**

8.1.3. Strategická vízia a globálny cieľ

Proces komunitného plánovania sociálnych služieb v meste Veľký Šariš bol realizovaný tak, aby sa prostredníctvom prijatých opatrení podarilo postupne do roku 2016 naplniť víziu v oblasti sociálnych služieb, zameranú na CS - Občania s ŤZP, ktorá bola zadaná nasledovne:

VÍZIA:

Komplexná a dostupná sieť sociálnych a zdravotníckych služieb pre ŤZP občanov a občanov so zdravotnými obmedzeniami

GLOBALNY CIEĽ:

Podporiť sociálnu integráciu zdravotne postihnutých občanov žijúcich v meste Veľký Šariš vo všetkých oblastiach života.

Dosiahnutie víze plánuje mesto realizovať naplňaním konkrétnych opatrení, ktoré sú zamerané prioritne na elimináciu problémových oblastí, definovaných v procese KPSS. Z kapacitných, technických a aj legislatívnych dôvodov sa proces KPSS zamerával na tie problémy, ktorých eliminácia je prioritne v kompetencii mesta a ktorých naplnenie je pre mesto efektívne, účelové, finančne dostupné a rentabilné.

8.1.4. Opatrenia

Opatrenie č. 8.1.4.1

Vybudovanie komplexného zariadenia pre seniorov a ŤZP občanov
Charakteristika opatrenia: V meste Veľký Šariš sa nachádza Dom pokojnej staroby (DPS), ktorého zriaďovateľom je ADCH Košice. DPS je kombinovaným zariadením pre seniorov a domova sociálnych služieb pre občanov s vážnymi zdravotnými obmedzeniami. Kapacitne DPS nepokrýva súčasné požiadavky obyvateľov mesta Veľký Šariš ani predpokladané potreby v budúcnosti. Trend nárastu počtu seniorov je jednoznačný, ako aj štatistické ukazovatele o občanov s ŤZP v meste Veľký Šariš. V snahe akceptovať reálne ukazovatele počtu seniorov a občanov s ŤZP, ako aj v snahe akceptovať potreby občanov žijúcich v meste plánuje mesto veľký Šariš vybudovať mestské zariadenie, ktoré bude poskytovať komplexné služby pre seniorov a ŤZP občanov mesta.
Cieľ opatrenia: Poskytovanie komplexných zdravotníckych a sociálnych služieb pre seniorov a občanov so zdravotnými obmedzeniami (vrátane služieb denného stacionára, rehabilitačných a niektorých zdravotníckych služieb) v novovybudovanom zariadení.
Očakávaný dopad opatrenia: <ul style="list-style-type: none">• Rozšírenie sociálnych a zdravotníckych služieb pre seniorov a občanov so zdravotnými obmedzeniami o nový typ zariadenia• Zabezpečenie dostupnosti sociálnych služieb pre seniorov a občanov so zdravotnými obmedzeniami
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia: A1 - Príprava projektovej dokumentácie A2 - Spracovanie projektového zámeru A3 - Získanie finančných zdrojov (viac - zdrojové financovanie) A4 - Výstavba komplexného zariadenia A5 - MTZ a vybavenie komplexného zariadenia A6 - Personálne zabezpečenie komplexného zariadenia A7 - Spustenie zariadenia do prevádzky
Časový harmonogram plnenia opatrenia: <ul style="list-style-type: none">• 2012- 2016
Zodpovedný realizátor opatrenia: <ul style="list-style-type: none">• Mesto
Spolupracujúce subjekty: <ul style="list-style-type: none">• Miestni podnikatelia• MVO v obci• Občania obce
Počet klientov: <ul style="list-style-type: none">• Počet klientov v rámci služieb pobytového charakteru - detailne bude špecifikovaný podľa kapacity vybudovaného komplexného zariadenia• Počet klientov v rámci služieb ambulantného charakteru - vyšpecifikovaný bude podľa rozsahu a typu ambulantných služieb vo vybudovanom komplexnom zariadení
Predpokladané finančné náklady: <ul style="list-style-type: none">• Cena bude stanovená na základe spracovanej projektovej dokumentácie
Zdroje financií: <ul style="list-style-type: none">• ESF, Nadácie, granty, iné dotácie a pod.• Mesto (spolufinancovanie - v zmysle konkrétnej dotácie)• ÚPSVaR (aktivačná činnosť, finančné náklady spojené s personálnym zabezpečením zariadenia)

Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> • Rozšírenie sociálnych a zdravotníckych služieb o nové typy služieb • Zvýšenie kvality života seniorov a ŤZP občanov mesta V. Šariš, resp. blízkeho okolia
Ľudské zdroje:
<ul style="list-style-type: none"> • Výstavba zariadenia - externý dodávateľ • Personálne zabezpečenie komplexného zariadenia
Priestorové zdroje:
<ul style="list-style-type: none"> • Realizácia stavby na pozemku vo vlastníctve mesta Veľký Šariš

Opatrenie č. 8.1.4.2

Postupné odstraňovanie bariér v meste Veľký Šariš
Charakteristika opatrenia:
<p>Občania s ŤZP, občania so zdravotnými obmedzeniami, ale aj niektorí seniori vnímajú elimináciu bariér v meste veľký Šariš ako veľmi dôležité opatrenie, nakoľko bariéry považujú za vážny problém. V rámci procesu komunitného plánovania boli špecifikované existujúce bariéry, ktoré výrazne ovplyvňujú nielen sociálnu integráciu a sebestačnosť cieľovej skupiny občanov, ale aj dostupnosť k verejným a kultúrno-spoločenským a športovým aktivitám a podujatiam v meste Veľký Šariš.</p> <p>Cieľ opatrenia: Mesto Veľký Šariš bez bariér - služby pre občanov so zdravotnými obmedzeniami aj pre seniorov.</p>
Očakávaný dopad opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Zlepšenie dostupnosti služieb v meste Veľký Šariš pre cieľové skupiny občanov • Odstránenie existujúcich bariér v celom meste, vrátane MŠ Kanaš • Budovanie bezbariérových stavieb (vo vzťahu k novým investičným aktivitám v meste Veľký Šariš)
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:
<p>A1 - Detailný monitoring existujúcich bariér v meste</p> <p>A2 - Rokovanie so zástupcami zariadení a prevádzok s existujúcimi bariérami za účelom možnosti odstránenia bariér</p> <p>A3 - Spracovanie projektového zámeru za účelom získania finančných prostriedkov</p> <p>A3 - Postupné odstraňovanie bariér v obci</p> <p>A5 - Odovzdanie zrekonštruovaných, resp. upravených objektov do prevádzky</p>
Časový harmonogram plnenia opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • 2012- 2016
Zodpovedný realizátor opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto
Spolupracujúce subjekty:
<ul style="list-style-type: none"> • Majitelia zariadení a prevádzok s existujúcimi bariérami • Miestni podnikatelia • Občania obce • ÚPSVaR
Počet klientov:
<p>Občania ŤZP a občania so zdravotnými obmedzeniami, seniori - presný počet nie je možné kvantifikovať</p>
Predpokladané finančné náklady:
<ul style="list-style-type: none"> • cca 5 000 - 10 000,- € - Presná kvantifikácia nákladov bude zrealizovaná po vyhodnotení monitoringu existujúcich bariér

Zdroje financií:
ESF, MPSVaR, ÚPSVaR, VUC, Nadácie - SPP, Markíza, Orange, SOCIA, organizácie na území mesta, rozpočet mesta a pod.
Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> • Kumulácia rôznych zdrojov za účelom odstránenie bariér a zvýšenia dostupnosti (zdroje mesta V. Šariš, ESF, organizácií, podnikateľov žijúcich v meste a pod.) • Vyvážené náklady na zabezpečenie opatrenia • Dodržiavanie zákona o bezbariérovosti všetkých stavieb
Ľudské zdroje:
<ul style="list-style-type: none"> • Osoby realizujúce monitoring bariér • Pracovníci odstraňujúci bariéry
Priestorové zdroje:
<ul style="list-style-type: none"> • Územie mesta Veľký Šariš

Opatrenie č. 8.1.4.3

Zriadenie Prepravnej služby v meste Veľký Šariš a MČ Kanaš
Charakteristika opatrenia:
<p>Prepravná služba v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách - § 42, odsek 1, je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom s obmedzenou schopnosťou pohybu po rovine alebo po schodoch a obmedzenou schopnosťou orientácie. Odkázanosť na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom podľa odseku 1 sa preukazuje posudkom vydaným príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na účely kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia podľa osobitného predpisu.</p> <p>Výsledky analytického prieskumu, ako aj podklady z ÚPSVaR v Prešove jednoznačne poukazujú na skutočnosť, že v meste Veľký Šariš je veľmi vysoký počet osôb s ŤZP, nielen v poproduktívnom veku, ale aj v predproduktívnom a produktívnom veku. Zároveň klesá úmrtnosť obyvateľov mesta Veľký Šariš a priamo úmerne narastá počet občanov odkázaných na prepravnú službu v súvislosti s nepriaznivým zdravotným stavom v dôsledku veku. V rámci dotazníkového prieskumu u občanov mesta výrazne rezonovala potreba zriadiť prepravnú službu v meste Veľký Šariš, MČ Kanaš a prípadne aj pre okolité obce - Gregorovce a Medzany.</p>
Cieľ opatrenia:
Zabezpečenie dostupnosti zdravotných a sociálnych služieb pre seniorov a pre občanov so zdravotnými znevýhodneniami v meste Veľký Šariš (prípadne pre obyvateľov Gregoroviec, Medzian a Kanaša)
Očakávaný dopad opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Zlepšenie dostupnosti služieb v meste Veľký Šariš pre cieľové skupiny občanov • Odstránenie existujúcich bariér v celom meste, vrátane MČ Kanaš • Budovanie bezbariérových stavieb (vo vzťahu k novým investičným aktivitám v meste Veľký Šariš)
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:
<p>A 1 - Komplexný prieskum dopytu v oblasti poskytovania prepravnej služby</p> <p>A 2 - Vyhodnotenie prieskumu, vrátane sumarizácie služieb z hľadiska druhu a rozsahu</p> <p>A3 - Výber najvhodnejšej alternatívy poskytovania prepravnej služby (neverejní poskytovatelia, mesto Veľký Šariš)</p> <p>A4 - Príprava nevyhnutných podkladov k zriadeniu prepravnej služby (registrácia služby, VZN, zmluvný vzťah pri dodávateľskom spôsobe zabezpečovania prepravnej služby a pod.)</p> <p>A5 - Personálne a materiálno-technické zabezpečenie prevádzkovania Prepravnej služby</p>

A 6 - Medializácia služby širokej verejnosti
A 7 - Poskytovanie služby občanom mesta Veľký Šariš, prípadne okolitým obciam
Časový harmonogram plnenia opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • 2012- 2014
Zodpovedný realizátor opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto
Spolupracujúce subjekty:
ÚPSVaR, VÚC, SČK, Neverení poskytovatelia PS, MVO, Obvodní a odborní lekári a pod.
Počet klientov:
Nie je možné jednoznačne kvantifikovať Odhad: - cca 150 - 300 klientov (Veľký Šariš, MČ Kanaš + okolité obce)
Predpokladané finančné náklady:
<ul style="list-style-type: none"> • cca 10 000,- € - pri zabezpečení dodávateľským spôsobom • cca 65 000,- € - pri zabezpečení mestom V. Šariš (suma zahŕňa nákup automobilu - vrátane jeho úpravy na prevoz imobilných pacientov, personálne zabezpečenie prevádzky PS a pod.)
Zdroje financií:
ESF, MPSVaR, ÚPSVaR, VUC, Nadácie - SPP, Markíza, Orange, SOCIA, rozpočet mesta (spolufinancovanie v rámci projektového zámeru)a pod.
Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> • Komplexné využívanie prepravnej služby nielen v rámci mesta Veľký Šariš, MČ Kanaš, ale aj v rámci okolitých obcí
Ľudské zdroje:
1 osoba - prieskum dopytu po prepravnej službe 2 osoby - prepravná služba (Vodič, technicko - administratívny pracovník)
Priestorové zdroje:
<ul style="list-style-type: none"> • Územie mesta Veľký Šariš a okolie

Opatrenie č. 8.1.4.4

Zriadenie Požičovne kompenzačných a zdravotníckych pomôcok
Charakteristika opatrenia:
<p>Medzi služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku v zmysle Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách patrí aj požičiavanie pomôcok (§12, písm. c, bod 8). Požičiavanie pomôcok je časovo ohraničené - najdlhšie do zabezpečenia pomôcky na základe verejného zdravotného poistenia (formou peňažného príspevku na zaobstaranie pomôcky podľa osobitného predpisu, z iných zdrojov alebo do doby trvania podmienok pre poskytnutie pomôcky). V meste veľký Šariš zatiaľ nie je podobná služba zriadená. Občania mesta Veľký Šariš sa často stretávajú s potrebou zabezpečiť pre seba, resp. blízku osobu v dôsledku zhoršenia zdravotného stavu, resp. v dôsledku vysokého veku špeciálnu zdravotnícku, resp. kompenzačnú pomôcku (vozík pre imobilné osoby, polohovateľné zdravotnícke lôžko, chodítka, toaletné kreslo, sedadlo do vane a pod.). Kúpa pomôcky je pre väčšinu občanov nereálna jednak z hľadiska vysokej cenovej náročnosti a nerentability vo vzťahu napr. k dĺžke používania zariadenia a následného využitia pomôcky po zmene zdravotného stavu. Zámerom navrhovaného opatrenia je zriadiť požičovňu zdravotníckych a kompenzačných pomôcok pre občanov mesta Veľký Šariš, ktorí si budú zapožičiavať pomôcky podľa dohodnutých pravidiel na nevyhnutý čas vo vzťahu k zdravotnému stavu osoby, ktorá pomôcku potrebuje.</p>
Cieľ opatrenia:
Pomoc občanom mesta Veľký Šariš, znevýhodneným v dôsledku veku, resp. v dôsledku vážnych zdravotných obmedzení, pri prekonávaní vážnych zdravotných obmedzení.

Očakávaný dopad opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Zriadenie novej služby - požičovne zdravotníckych a kompenzačných pomôcok • Pomoc občanom v nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku • Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:
<p>A 1- Prieskum dopytu v oblasti poskytovania kompenzačných a zdravotníckych pomôcok</p> <p>A2 - Komplexné vyhodnotenie prieskumu, vrátane sumarizácie služieb z hľadiska druhu a rozsahu</p> <p>A3 - Aktivity za účelom sústredenia pomôcok v priestoroch vyhradených MsÚ</p> <p>A4 - Personálne a materiálno-technické zabezpečenie prevádzky požičovne kompenzačných a zdravotníckych pomôcok</p> <p>A5 - Medializácia služby širokej verejnosti</p> <p>A6 - Poskytovanie služby občanom mesta Veľký Šariš</p>
Časový harmonogram plnenia opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • 2012- 2014
Zodpovedný realizátor opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto Veľký Šariš
Spolupracujúce subjekty:
<p>ÚPSVaR, VÚC, SČK, SZTP, Klub dôchodcov, obvodní a odborní lekári a pod.</p>
Počet klientov:
<p>Nie je možné jednoznačne kvantifikovať</p> <p>Kvalifikovaný odhad (na základe analytickej časti KPSS) - cca 50 - 120 klientov/ rok</p>
Predpokladané finančné náklady:
<p>Cca 1 500 - 20 000,- €</p> <p>(v prípade získania finančnej dotácie, resp. zriadenia chráneného pracoviska)</p>
Zdroje financií:
<p>ESF, MPSVaR, granty, dotácie, VÚC, ÚPSVaR</p>
Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> • Zriadenie služby za účelom kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia • Viacnásobná využiteľnosť zdravotníckych a kompenzačných pomôcok širokým okruhom občanov mesta Veľký Šariš
Ľudské zdroje:
<p>1 osoba - prieskum dopytu po službe</p> <p>1 osoba - požičiavanie pomôcok</p>
Priestorové zdroje:
<ul style="list-style-type: none"> • Územie mesta Veľký Šariš a blízke okolie

Opatrenie č. 8.1.4.5

Zriadenie chráneného pracoviska, resp. chránenej dielne v meste V. Šariš
Charakteristika opatrenia:
<p>Chránená dielňa a chránené pracovisko (v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce, alebo pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím. Za zriadenie chráneného</p>

<p>pracoviska sa považuje aj zriadenie jednotlivého pracovného miesta, ktoré právnická osoba alebo fyzická osoba vytvorila alebo prispôsobila zdravotnému stavu občana so zdravotným postihnutím.</p> <p>ÚPSVaR v zmysle vyššie citovaného zákona disponuje tzv. nástrojmi aktívnej politiky trhu práce ktoré sú špecificky určené na podporu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím konkrétne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • § 56 Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (cca 10 000,- €) • § 60 Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov <p>Tieto, ako aj iné nástroje aktívnej politiky trhu práce môže mesto využiť pri zriadení a prevádzkovaní Chránenej dielne, resp. Chráneného pracoviska.</p> <p>Cieľ opatrenia: Rozšíriť možnosti pracovnej integrácie pre občanov so zdravotnými znevýhodneniami, žijúcimi v meste Veľký Šariš.</p>
<p>Očakávaný dopad opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vytvorenie pracovných miest pre občanov so zdravotnými znevýhodneniami • Eliminácia sociálnej vylúčenosti osôb so zdravotnými obmedzeniami • Zníženie nezamestnanosti osôb so zdravotnými znevýhodneniami v meste Veľký Šariš
<p>Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:</p> <p>A1 - Monitoring záujmu zo strany zainteresovaných - ŤZP a UoZ</p> <p>A2 - Návrh rozsahu činností a štruktúry chráneného pracoviska, resp. chránenej dielne (napr. MsÚ - kamerový systém...)</p> <p>A3 - Lokalizácia chráneného pracoviska, resp. chránenej (z hľadiska dostupnosti pre klientov)</p> <p>A4 - Spracovanie projektového zámeru</p> <p>A5 - Rekonštrukcia, resp. výstavba chráneného pracoviska, resp. chránenej dielne</p> <p>A6 - Obsahové, personálne, materiálno-technické a finančné zabezpečenie prevádzky chráneného pracoviska, resp. chránenej dielne</p> <p>A7 - Otvorenie prevádzky chráneného pracoviska, resp. chránenej dielne</p> <p>A8 - Zabezpečenie prevádzky a udržateľnosti CHP</p>
<p>Časový harmonogram plnenia opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2012- 2015
<p>Zodpovedný realizátor opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mesto
<p>Spolupracujúce subjekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ÚPSVaR • VÚC • Občania obce • SZZP
<p>Počet klientov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedá sa predom kvantifikovať • Kvalifikovaný odhad (na základe analýz KPSS)- cca 50 klientov
<p>Predpokladané finančné náklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cca 20 000 - 100 000,- € (podľa výšky príspevku z ÚPSVaR, prevádzkových nákladov a počtu vytvorených pracovných miest pre občanov so zdravotným postihnutím a znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie)
<p>Zdroje financií:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ESF, FSR Nadácie, granty, iné dotácie a pod. • Mesto (spolufinancovanie - v zmysle konkrétnej dotácie) • ÚPSVaR (aktivačná činnosť, finančné náklady spojené s personálnym zabezpečením a zriadením m CHD, resp. CHP)

Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> • Systematické riešenie problematiky pracovnej integrácie hendikepovaných ale aj občanov znevýhodnených na trhu práce • Reálne možnosti pracovného uplatnenia hendikepovaných občanov a občanov znevýhodnených na trhu práce, žijúcich v meste Veľký Šariš
Ľudské zdroje:
<ul style="list-style-type: none"> • Analytická časť - 1 osoba • Realizačná časť - 10 - 15 osôb (vrátane prevádzky CHD, resp. CHP)
Priestorové zdroje:
<ul style="list-style-type: none"> • Územie mesta Veľký Šariš

Opatrenie č. 8.1.4.6

Vytvorenie možností na kultúrno-spoločenské a voľnočasové aktivity občanov s ŤZP
Charakteristika opatrenia:
<p>Občania so zdravotnými obmedzeniami aj napriek svojim hendikepom majú záujem zúčastňovať sa na rôznych kultúrnych a spoločenských aktivitách. Zo stretnutia s občanmi mesta, ale prioritne z dotazníkového prieskumu vyplynul dopyt občanov mesta po kultúrno-spoločenských aktivitách realizovaných priamo v meste Veľký Šariš. Takéto aktivity sú v meste realizované v minimálnom rozsahu a nie vždy na ne majú prístup občania s telesnými hendikepmi, resp. inými zdravotnými znevýhodneniami. Vo vzťahu k sociálnej prevencii a v záujme eliminácie sociálnej vylúčenosti je preto potrebné posilniť realizáciu špecifických kultúrno-spoločenských a voľnočasových aktivít pre občanov s ŤZP a občanov so zdravotnými znevýhodneniami.</p> <p>Cieľ opatrenia: Rozšíriť možnosti realizácie kultúrno-spoločenských a voľnočasových aktivít s dostupnosťou pre občanov s ŤZP a občanov so zdravotnými znevýhodneniami.</p>
Očakávaný dopad opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Dostupnosť kultúrno-spoločenských a voľnočasových aktivít pre občanov s ŤZP a so zdravotnými znevýhodneniami • Zvýšenie rozsahu a kvality služieb v sociálnej oblasti pre danú cieľovú skupinu
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:
<p>A1 - Monitoring záujmu zo strany zainteresovaných - ŤZP a občanov so zdravotnými obmedzeniami</p> <p>A2 - Návrh rozsahu a harmonogramu aktivít pre ŤZP a občanov so zdravotnými obmedzeniami</p> <p>A4 - Spracovanie projektového zámeru (resp. viacerých projektových zámerov v rámci menších grantov)</p> <p>A5 - Realizácia naplánovaných aktivít</p>
Časový harmonogram plnenia opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • 2012 - 2013 • Po roku 2013 priebežne
Zodpovedný realizátor opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto
Spolupracujúce subjekty:
<ul style="list-style-type: none"> • MVO • SZZP
Počet klientov:
<ul style="list-style-type: none"> • Nekvantifikuje sa
Predpokladané finančné náklady:
<ul style="list-style-type: none"> • Cca 1 000 - 3000,- € ročne
Zdroje financií:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto

<ul style="list-style-type: none"> • ÚPSVaR • MPSVaR SR • Nadácie, granty, dotácie a pod.
Efektivita: <ul style="list-style-type: none"> • Zníženie sociálnej vylúčenosti občanov s ŤZP a zdravotnými znevýhodneniami • Integrácia občanov s ŤZP a zdravotnými znevýhodneniami do majoritnej spoločnosti
Ľudské zdroje: <ul style="list-style-type: none"> • 1 osoba
Priestorové zdroje: Územie mesta Veľký Šariš

8.2. Seniori

Starnutie populácie, t.j. zvyšovanie podielu starších a starých ľudí v spoločnosti sa na základe demografických prognóz jednoznačne ukazuje ako neodvratne prebiehajúci proces. Trend starnutia slovenskej populácie potvrdilo aj sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2011. Starší a starí ľudia predstavujú stále rastúcu skupinu občanov, pričom regióny východného Slovenska nie sú výnimkou, vrátane mesta Veľký Šariš. Je preto nevyhnutné, aby sa táto skupina občanov žijúcich v obci stala predmetom intenzívnejšieho záujmu, prioritne z hľadiska rôznorodej a komplexnej sociálnej starostlivosti.

Európa kvôli starnúcej populácii a klesajúcemu počtu produktívneho obyvateľstva čelí veľkým ekonomickým problémom (penzijné systémy a zdravotná starostlivosť). Starnutie populácie zároveň prináša aj spoločenské problémy. Sociálny kontext sa postupne mení a starým ľuďom často hrozí sociálne vylúčenie.

Podľa odhadov OSN o veľkosti svetovej populácie je európsky kontinent jediným svetovým regiónom, ktorého populácia sa v nasledujúcich rokoch bude znižovať na úrovni -0,28 %. Pomer detí v európskej populácii sa zo 17% v roku 2000 zníži na 15% v roku 2050. Zároveň budú ľudia okolo roku 2045-50 žiť dlhšie, pretože predpokladaná dĺžka života v Európe sa zvýši z aktuálnych 73,2 roka až na 80,5 roka. Pribudne starších ľudí, pretože v roku 2050 budú až jednu tretinu európskej populácie tvoriť 60 a viac roční.

Dopady starnutia obyvateľstva na hospodárstvo, zamestnanosť a spoločnosť sa snaží riešiť aj Európska únia. Agenda sociálnej politiky vymenúva politické priority EÚ v oblasti zamestnanosti a sociálnej politiky, a načrtáva riešenie pre členské štáty v širších sociálnych a pracovných súvislostiach života a starnutia prostredníctvom vzájomne sa upevňujúcich politík zamestnanosti, sociálnej ochrany a hospodárskych politík. Podporu získavajú politiky a praktiky aktívneho starnutia, vrátane celoživotného vzdelávania, neskoršieho a postupnejšieho odchodu do dôchodku, udržania si aktívneho spôsobu života aj na dôchodku a zapojenia sa do aktivít na upevnenie zdravia.

Sociálne zabezpečenie seniorov predstavuje v širšom slova zmysle súbor inštitúcií, zariadení a činností na predchádzanie, zmierňovanie a odstraňovanie ťaživých sociálnych situácií seniorov, ktorí v takú pomoc potrebujú. Zaraďuje sa medzi jedno zo sociálnych práv vo vyspelých štátoch. Seniorská problematika je dnes vysoko aktuálnou témou, ktorá si zasluhuje, ale bude aj v budúcich rokoch vyžadovať zvýšenú pozornosť. Ide o sociálny jav, ktorý sa v svojej podstate prejavuje, avšak nie vždy je možné odhadnúť jeho podstatu, jeho vývoj a s tým spojené problémy. Preto aj nastavenie optimálnych sociálnych služieb pre seniorov v meste Veľký Šariš, prioritne preventívneho charakteru je pomerne zložitá a závisí od finančných možností mesta, ale aj od spolupráce zainteresovaných subjektov, seniorov nevyvímajúc.

8.2.1.SWOT analýza cieľovej skupiny (CS)

SENIORI	
Silné stránky Interné vlastnosti CS, ktoré jej môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa	Slabé stránky Interné vlastnosti skupiny, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa
<ul style="list-style-type: none"> • Fungujúca opatrovateľská služba v meste • Zabezpečovanie donášky stravy • Poskytovanie zdravotníckych služieb v meste <ul style="list-style-type: none"> - všeobecný lekár - 2 lekári - stomatólog - 2 lekári + stom. laboratórium - pediater - gynekológ • Bezbariérový prístup k Mestskému úradu • Existencia neverejných poskytovateľov sociálnych služieb a sociálnej pomoci v meste <ul style="list-style-type: none"> - Domov sociálnych služieb - ADCH - Zariadenie pre seniorov - ADCH • Existencia mimovládnych organizácií v meste <ul style="list-style-type: none"> - Únia žien - Klub dôchodcov - Komunitná nadácia Veľký Šariš - LUMEN - Šarišské gavalire - Matica slovenská • Funkčné Denné centrum (klub dôchodcov) • Kompenzácie pre seniorov v zmysle zákona č. 447/2008 z úrovne ÚPSVaR • Pozitívny postoj samosprávy k problematike seniorov - záujem z úrovne MsÚ o skvalitňovanie a sieťovanie sociálnych služieb pre seniorov • Postupné odstraňovanie bariér v meste • Záujem seniorov o rôzne typy aktivít v meste • Existujúca spolupráca seniorov s MsÚ a vzájomná komunikácia • Pravidelné kultúrne a spoločenské aktivity pre seniorov z úrovne obce <ul style="list-style-type: none"> - Deň matiek - Mesiac úcty k starším - Prijatie jubilantov na úrovni mesta - Výlet pre seniorov - Cirkevné aktivity - Šarišské hradné hry Kultúrno-spoločenské zariadenia <ul style="list-style-type: none"> - knižnica - galéria - KIC 	<ul style="list-style-type: none"> • Chýbajúci denný stacionár pre dôchodcov • Nedostatočná spolupráca medzi jednotlivými organizáciami, ktoré sa venujú seniorom v meste • Existujúce bariéry v meste <ul style="list-style-type: none"> - gynekológ, stomatólog - problematický prístup (výťah) - pizzeria, potraviny, kvetinárstvo - problematický prístup - MsÚ („Stará škola“) - problematický prístup na poschodie pre ŽZP • Chýbajúca prepravná služba • Chýbajúce Zariadenie pre seniorov (DPS nemá dostatočnú kapacitu) • Neexistujúce a dostupné možnosti pre seniorov v oblasti vzdelávania sa (dopyt po kurze AJ,PC kurze + bezplatný internet pre seniorov) • Obmedzené možnosti stretávať sa v Dennom centre (klube dôchodcov - len pre niektorých seniorov...) • Potreba rekonštrukcie, resp. drobných stavebných úprav v Dennom centre (stierky, hygienická maľba, materiálno-technické dovybavenie - techniky + nábytok) • Absentujúca služba v oblasti požičiavania kompenzačných pomôcok • Absentuje pomoc pri nákupoch a upratovaní • Nedostatočná dostupnosť a kvalita opatrovateľskej služby • Osamelosť seniorov • Absencia krízovej pomoci - dopyt po zariadení signalizácie pomoci • Nedostatok kultúrnych a spoločenských aktivít pre seniorov • Nedostatok vhodných priestorov pre seniorov <ul style="list-style-type: none"> - na stretávanie - na vytváranie nových druhov služieb a aktivít pre seniorov (v meste chýba Kultúrny dom) • Nedostatočná informovanosť seniorov o poskytovaných službách • Absentuje systém informovanosti o pripravovaných aktivitách pre seniorov a ostatných občanov • Nedostatok finančných prostriedkov na zriaďovanie nových služieb • Nedostatočná osвета v oblasti výchovy populácie k starostlivosti o seniorov (prevažuje očakávanie cudzej pomoci, pred pomocou rodiny) • Nižšia angažovanosť seniorov v rámci iných MVO

	<ul style="list-style-type: none"> • Nízke finančné ohodnotenie osôb, ktoré pracujú v sociálnej sfére, vrátane osôb starajúcich sa o blízku osobu • Chýbajúce zdravotnícke zariadenia, resp. služby <ul style="list-style-type: none"> - očná ambulancia - očná optika - ortopédia - laboratórium - röntgen • Chýbajúce malometrážne nájomné byty pre seniorov a osamelých ľudí
Príležitosti	Ohrozenia
Externé podmienky, ktoré môžu pomôcť všetkým CS k dosiahnutiu cieľov stanovených v rámci KPSS	Externé podmienky, ktoré môžu sťažiť CS dosiahnutie cieľa v rámci KPSS
<ul style="list-style-type: none"> • Využiť príležitosti získať finančné zdroje z ESF (jednotlivé OP) • Vytvoriť funkčný a efektívny systém spolupráce zainteresovaných subjektov • Profesionalizovať prácu s CS • Využiť pozitívne a v praxi overené skúsenosti z iných krajín • Rozšíriť sieť poskytovaných sociálnych služieb z úrovne samosprávy o nové typy služieb (prepravná služba, požičiavanie pomôcok, donáška stravy a liekov, a pod.) • Vybudovať nové zariadenia sociálnych služieb v meste pre seniorov (Denný stacionár, zariadenie pre seniorov, DSS) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok finančných zdrojov na rozširovanie a skvalitňovanie sociálnych služieb pre CS • Zlé nastavenie grantových programov (nezodpovedajúcich potrebám komunity) • Systém financovania projektov (formou refundácie oprávnených výdavkov) • Nezáujem a neochota relevantných subjektov spolupracovať • Stereotypy a predsudky v rodinách a spoločnosti • Anonymita a individualizmus jedinca v spoločnosti • Byrokratický prístup relevantných inštitúcií • Legislatíva nekorešpondujúca s reálnymi potrebami CS • Zneužívanie a politizácia problémov CS • Nesystematické nastavenie financovania v soc. oblasti (zákon nekorešpondujúci s dopytom) • Legislatívne zmeny (napr. zmena zákona o sociálnych službách)

8.2.2. Prioritné problémy CS

Podľa Prognózy vývoja obyvateľstva SR do roku 2050, vypracovanej Štatistickým úradom SR v roku, bude vývoj obyvateľstva SR v prvej polovici 21. storočia charakterizovať najmä znižovanie prírastku obyvateľstva a starnutie obyvateľstva. Proces starnutia obyvateľstva sa bude v najbližších desaťročiach zrýchľovať. Kým v súčasnosti pripadajú na 1 obyvateľa vo veku nad 65 rokov dvaja obyvatelia vo veku do 17 rokov, v roku 2050 bude podľa stredného variantu tento pomer opačný. Na jedného obyvateľa vo veku do 17 rokov pripadnú skoro dvaja obyvateľa vo veku nad 65 rokov (zdroj: www.euractiv.sk).

Podľa WHO je aktívne starnutie proces optimalizácie príležitostí pre zdravie, realizáciu a bezpečnosť s cieľom zlepšiť kvalitu života vo vyššom veku. Aktívne starnutie umožňuje ľuďom realizovať ich potenciál pre dosiahnutie fyzickej, sociálnej a psychickej pohody v priebehu celého života, zapojiť sa do spoločnosti, zatiaľ čo spoločnosť im poskytuje adekvátnu ochranu, bezpečnosť a starostlivosť vždy, keď to potrebujú. Slovo „aktívny“ znamená pokračujúcu realizáciu a účasť v sociálnych, ekonomických, kultúrnych, duchovných a občianskych záležitostiach spoločnosti, nie iba schopnosť byť fyzicky aktívny, alebo sa zapojiť do pracovného procesu. Aktívne starnutie znamená rozšírenie zdravého života a kvality života pre všetkých ľudí v každom veku. Starnutie prebieha v kontexte rodiny, priateľov, spolupracovníkov a susedov. To je dôvod, prečo vzájomná závislosť, rovnako ako medzigeneračná solidarita predstavujú dôležité princípy aktívneho starnutia (zdroj: www.who.int).

Starnutie populácie sa intenzívne dotýka aj mesta Veľký Šariš. Z tabuľky č. 4 a grafu č. 3 je evidentné, že počet ľudí v poproduktívnom veku (65 +) od roku 2001 do roku 2011 vzrástol o 48 %. Prioritné problémy seniorov, žijúcich v meste Veľký Šariš boli definované pri spracovávaní SWOT analýzy, veľká väčšina z nich vyplynula aj z dotazníkového prieskumu, ktorý tvoril súčasť komunitného plánovania sociálnych služieb. Nosné problémové okruhy v oblasti poskytovania sociálnych služieb vo vzťahu k seniorom, žijúcim v meste Veľký Šariš boli zhrnuté do nasledovných bodov:

1. **Chýbajúce zariadenie pre seniorov**
2. **Chýbajúci denný stacionár pre seniorov**
3. **Nedostatočná dostupnosť špecializovaných zdravotníckych služieb**
(chýbajúce zdrav. služby - očná ambulancia, očná optika, ortopédia, laboratórium, röntgen...)
4. **Existujúce bariéry v meste**
 - gynekológ, stomatológ - problematický prístup pre seniorov so zdrav. obmedzeniami
 - pizzeria, potraviny, kvetinárstvo - problematický prístup pre seniorov so zdrav. obmedzeniami
 - MsÚ („stará škola“) - problematický prístup na poschodie pre seniorov so zdrav. obmedzeniami
5. **Nedostatok vhodných priestorov pre seniorov** (na stretávanie sa, na vytváranie nových druhov služieb a aktivít pre seniorov)
6. **Chýbajúce služby v oblasti krízovej intervencie pre seniorov**
7. **Nedostatočná vedomosť seniorov o sociálnych službách a jednotlivých formách sociálnej pomoci**

8.2.3. Strategická vízia a globálny cieľ

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Veľký Šariš skupine seniorov venoval špecifickú pozornosť. Opatrenia zamerané na dosiahnutie strategickej vízie a globálneho cieľa boli zamerané na:

- proces vytvárania príležitostí a podmienok pre aktívne zachovanie zdravia,
- účasť na živote a dianí v meste Veľký Šariš a zachovanie sociálnych vzťahov,
- dosiahnutie čo najvyššej úrovne nezávislosti a sebestačnosti jedinca.

VÍZIA:

Dostupná, kvalitná a odborná sieť sociálnych služieb pre seniorov v meste Veľký Šariš, vychádzajúca z reálnych potrieb a dopytu seniorov.

GLOBÁLNY CIEĽ:

Predchádzať, zmierňovať a odstraňovať nepriaznivé sociálne situácie vo vzťahu k seniorom, posilnením existujúcich a zriadením nových typov sociálnych služieb v meste Veľký Šariš.

Opatrenia zamerané prioritne na elimináciu problémových oblastí, definovaných v procese KPSS sú predpokladom k dosiahnutiu vyššie uvedeného globálneho cieľa a strategickej vízie do roku 2016.

8.2.4. Opatrenia

V procese komunitného plánovania sociálnych služieb pre jednotlivé CS vyplynuli z hľadiska charakteru a obsahu podobné typy opatrení. Aby ich realizácia bola efektívna a optimálna, opatrenia v komunitnom pláne sociálnych služieb boli navrhnuté tak, aby jedným opatrením bolo možné

eliminovať problémové oblasti a naplniť potreby viacerých cieľových skupín. V takomto prípade sú opatrenia detailne popísané len v rámci jednej cieľovej skupiny.

Opatrenie č. 8.2.4.1

Vybudovanie komplexného zariadenia pre seniorov a ŤZP občanov

Opatrenie je detailne popísané v rámci Opatrenia č. 8.1.4.1 - CS Občania s ŤZP

Opatrenie č. 8.2.4.2

Postupné odstraňovanie bariér v meste Veľký Šariš

Opatrenie je detailne popísané v rámci Opatrenia č. 8.1.4.2 - CS Občania s ŤZP

Opatrenie č. 8.2.4.3

Rekonštrukcia a stavebné úpravy Denného centra v meste Veľký Šariš a v MČ Kanaš
<p>Charakteristika opatrenia:</p> <p>V zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách (§ 56, ods. 2, písm. b) sa v dennom centre poskytuje sociálna služba počas dňa fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodičovi s dieťaťom alebo starému rodičovi s vnukom alebo vnučkou. V dennom centre sa poskytuje najmä sociálne poradenstvo a zabezpečuje sa záujmová činnosť.</p> <p>V meste Veľký Šariš Klubu dôchodcov bohatú históriu. Vzhľadom na výstupy dotazníkového prieskumu, výstupy analytickej časti KPSS, ale aj vo vzťahu k zákonu č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách je potrebná:</p> <ul style="list-style-type: none">• formálna transformácia Klubu dôchodcov na Denné centrum - prioritne z hľadiska obsahového zamerania a z hľadiska klientely• technická rekonštrukcia existujúceho Klubu dôchodcov v meste Veľký Šariš, ako aj v MČ Kanaš
<p>Cieľ opatrenia:</p> <p>Skvalitnenie a rozšírenie poskytovaných služieb v rámci existujúceho Klubu dôchodcov (denného centra) v meste Veľký Šariš a MČ Kanaš, nielen pre seniorov, ale aj pre ostatné skupiny občanov mesta Veľký Šariš (v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách).</p>
<p>Očakávaný dopad opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none">• Zabezpečenie dostupnosti služieb Klubu dôchodcov -Denného centra pre občanov mesta, prioritne pre seniorov, mládež a matky s deťmi predškolského veku• Kvalitné a efektívne využívanie voľného času občanov mesta v Klube dôchodcov - Dennom centre
<p>Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:</p> <p>A1 - Spracovanie projektového zámeru A2 - Získanie finančných zdrojov (viac - zdrojové financovanie) A3 - Rekonštrukcia a stavebné úpravy A4 - MTZ a vybavenie denného centra A5 - Personálne zabezpečenie prevádzky DC A6 - Spustenie upraveného DC do prevádzky</p>
<p>Časový harmonogram plnenia opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none">• 2012- 2015
<p>Zodpovedný realizátor opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none">• Mesto

Spolupracujúce subjekty:
<ul style="list-style-type: none"> • ÚPSVaR (aktivačné práce) • VÚC • Občania obce • Miestni podnikatelia
Počet klientov:
Nekvantifikuje sa - Klub dôchodcov - Denné centrum bude k dispozícii všetkým občanom obce
Predpokladané finančné náklady:
<ul style="list-style-type: none"> • Cena bude stanovená na základe spracovanej projektovej dokumentácie
Zdroje financií:
ESF, MPSVaR, ÚPSVaR, VUC, Nadácie - SPP, Markíza, Orange, SOCIA, organizácie na území mesta, rozpočet mesta a pod.
Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> • Efektívne využívanie voľného času (seniori, mládež, matky s deťmi predškolského veku a pod.) • Preventívna forma aktivít pre klientov Denného centra
Ľudské zdroje:
<ul style="list-style-type: none"> • Predpoklad - 1 osoba (prevádzka DC) + osoby zapojené do stavebných úprav
Priestorové zdroje:
<ul style="list-style-type: none"> • Klub dôchodcov Veľký Šariš a v MČ Kanaš

Opatrenie č. 8.2.4.4

Zriadenie Prepravnej služby v meste Veľký Šariš a MČ Kanaš

Opatrenie je detailne popísané v rámci Opatrenia č. 8.1.4.3 - CS Občania s ŤZP

Opatrenie č. 8.2.4.5

Zriadenie Požičovne kompenzačných a zdravotníckych pomôcok

Opatrenie je detailne popísané v rámci Opatrenia č. 8.1.4.4 - CS Občania s ŤZP

Opatrenie č. 8.2.4.6

Poskytovanie poradenských a informačných služieb v meste Veľký Šariš v Klube dôchodcov - Dennom centre (KD-DC)
Charakteristika opatrenia:
<p>Z dotazníkového prieskumu, ako aj z pravidelných stretnutí s občanmi mesta Veľký Šariš v rámci komunitného plánovania sociálnych služieb vyplynul dopyt občanov mesta Veľký Šariš, súvisiaci s poskytovaním poradensko-informačných služieb so zameraním na problematiku sociálnej pomoci a sociálnych služieb priamo v meste - v rámci MsÚ. Ide o poskytovanie základných informácií pre rôzne skupiny občanov obce, zamerané na rôzne tematické okruhy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • problematika nezamestnanosti, aktívna politika trhu práce, dávky v hmotnej núdzi • ŤZP občania a občania so zdravotnými znevýhodneniami, kompenzácie • seniori - odkázanosť na sociálne služby vrátane posudkovej činnosti, poskytovanie jednotlivých foriem sociálnych • kultúrne aktivity, voľnočasové aktivity, vzdelávacie aktivity a aktivity preventívneho charakteru pre sociálne znevýhodnené skupiny občanov <p>Jednou z alternatív poskytovania poradensko-informačných služieb pre občanov mesta, prioritne seniorov a občanov so zdravotnými obmedzeniami je poskytovanie informácií priamo v Klube</p>

dôchodcov - Dennom centre. Pôjde o realizovanie besied, prednášok a podobných podujatí so zameraním na poskytovanie informácií prostredníctvom prizvaných odborníkov, napr. z ÚPSVaR, sociálneho oddelenia MsÚ, VÚC, MVO pracujúce v sociálnej oblasti, SČK a pod.), vždy pravidelných časových intervaloch (napr. prvá streda v mesiaci).
Cieľ opatrenia: Zvýšiť informovanosť seniorov ale aj ostatných občanov využívajúcich služby DC o jednotlivých formách sociálnej pomoci a sociálnych služieb.
Očakávaný dopad opatrenia: <ul style="list-style-type: none"> • Dostupnosť informácií a sociálneho poradenstva pre seniorov, ŽPZ, deti, mládeže a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia i ostatných občanov • Spokojnosť občanov • Zvýšenie rozsahu a kvality služieb v sociálnej oblasti
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia: A 1 - Zapracovanie besied, prednášok a osvetových aktivít do plánu činnosti KD- DC A2 - Spracovanie projektového zámeru za účelom získanie grantu na organizovanie besied, prednášok a osvetových aktivít v KD - DC A3 - Personálne zabezpečenie (organizácia podujatí + odborní lektori, resp. pracovníci rôznych inštitúcií a organizácií) A4 - Poskytovanie poradensko-informačných služieb v zmysle harmonogramu aktivít v priestoroch KD - DC všetkými dostupnými formami (prednášky, besedy informačné letáky, miestna tlač, web stránka mesta a pod.)
Časový harmonogram plnenia opatrenia: <ul style="list-style-type: none"> • 2012 - priebežne každý rok
Zodpovedný realizátor opatrenia: <ul style="list-style-type: none"> • Mesto Veľký Šariš
Spolupracujúce subjekty: Klub dôchodcov - Denné centrum, ÚPSVaR, VÚC, SČK, SZTP, obvodní a odborní lekári a pod.
Počet klientov: Nie je možné jednoznačne kvantifikovať Kvalifikovaný odhad (na základe analytickej časti KPSS) - cca 300 - 500 klientov/ rok
Predpokladané finančné náklady: Cca 3 000,- € / ročne (náklady na odmenu organizačného pracovníka KD - DC - napr. absolvent štúdia soc. práce / ½ prac. úväzok hrađený zo zdrojov ÚPSVaR)
Zdroje financií: ESF, MPSVaR, granty - Nadácia SOCIA, SPP, Orange, VÚC, ÚPSVaR
Efektivita: <ul style="list-style-type: none"> • Skvalitnenie a zvýšenie dostupnosti informačno-poradenských služieb v meste Veľký Šariš • Vytvorenie pracovnej príležitosti v meste Veľký Šariš
Ľudské zdroje: <ul style="list-style-type: none"> • 1 osoba (organizačný pracovník KD - DC) - 1/2 úväzok • Odborní lektori - podľa dopytu klientov KD - DC
Priestorové zdroje: <ul style="list-style-type: none"> • KD - DC vo veľkom Šariši a MČ Kanaš

8.3. Nezamestnaní občania a občania v nepriaznivej sociálnej situácii

Problematika nezamestnanosti so sebou prináša veľké množstvo problémov. Rozsah sociálnych následkov na jednotlivca i spoločnosť do značnej miery závisí od dĺžky trvania nezamestnanosti. S pretrvávajúcou nezamestnanosťou sú jej následky závažnejšie. Obzvlášť negatívne dôsledky prináša

dlhodobá nezamestnanosť, ktorej príčinou je často nízka kvalifikácia alebo chýbajúca prax a skúsenosti.

Atribútom dlhohodobej nezamestnanosti sú negatíva v podobe zníženia životnej úrovne nezamestnaného a jeho rodiny, vylúčenia zo sociálnych vzťahov, narušených životných istôt a chudoby. Nezamestnanosť má silný vplyv nielen na spoločenský život, ale aj na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania ovplyvňuje negatívnym spôsobom sebahodnotenie človeka, znižuje jeho sebaúctu a vedie aj k pocitu menejcennosti. Znovu zaradenie dlhodobo nezamestnaných do pracovného procesu vyžaduje vyššie náklady, ako sprostredkovanie práce osobám, ktoré boli len krátkodobo nezamestnané. Dlhodobú nezamestnanosť ovplyvňuje veľmi veľké množstvo faktorov.

Medzi tie najdôležitejšie patria:

- nedostatočná kvalifikácia, málo pracovných skúseností a malá sebadôvera,
- nezáujem a diskriminácia určitých kategórií zo strany zamestnávateľov,
- nezáujem o málo platené miesta zo strany uchádzačov o zamestnanie,
- hodnotová orientácia niektorých skupín uchádzačov o zamestnanie (nezáujem o prácu - závislosť na sociálnom systéme štátu),
- objektívne okolnosti (t.j. bydlisko, dochádzanie, ...)

V meste Veľký Šariš, je najzávažnejším problémom možnosť opätovného zamestnania uchádzačov o zamestnanie vo vekovej kategórii nad päťdesiat rokov, dlhodobo nezamestnaných a občanov s nízkym stupňom vzdelania. Možným riešením je kombinácia zvyšovania šancí tejto kategórie uchádzačov na trhu práce vzdelávaním a rekvalifikáciou s tvorbou pracovných miest v oblasti služieb priamo v mieste bydliska prípadne v jeho blízkosti, čo nebude vytvárať tlak na príjem zahŕňajúci aj náklady na cestovné a zároveň podporí miestnu ekonomiku. Komunitné plánovanie sociálnych služieb problematike nezamestnanosti venovalo špecifickú pozornosť s cieľom systematicky riešiť nepriaznivú situáciu nezamestnaných obyvateľov v meste Veľký Šariš.

Človeku, ktorý sa ocitne v ťažkej sociálnej situácii, môže vzniknúť nárok na využívanie sociálnych služieb. Cieľom poskytovania sociálnych služieb v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách je prevencia vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie osôb, podporenie schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život, prevencia sociálneho vylúčenia a zabezpečenie podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb osôb. Zákon rozlišuje nasledovné druhy sociálnych služieb:

- sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v ubytovacích zariadeniach,
- sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (najmä pomoc pri starostlivosti o dieťa),
- sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská služba a predčítateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
- sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií,
- podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, poskytovanie sociálnej služby v dennom centre, v integračnom centre, v jedálni, v práčovni, v stredisku osobnej hygieny).

8.3.1. SWOT analýza cieľovej skupiny (CS)

NEZAMESTNANÍ OBČANIA	
Silné stránky Interné vlastnosti CS, ktoré jej môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa	Slabé stránky Interné vlastnosti skupiny, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa
<ul style="list-style-type: none"> • Dostatok pracovnej sily (záujemcov o prácu) • Priaznivý demografický vývoj v meste - občania v produktívnom veku 	<ul style="list-style-type: none"> • Dlhodobo pretrvávajúci vysoký počet nezamestnaných občanov, prioritne rizikových kategórií nezamestnaných:

<ul style="list-style-type: none"> • Silná motivácia pracovať (prioritne u majoritnej kategórie občanov vo veku nad 45 rokov) • Aktívne zapájanie nezamestnaných občanov mesta v rámci mesta Veľký Šariš (Malé obecné služby, Aktivačné práce ...) • Ochota mesta zapájať sa do inovatívnych a pilotných projektov (vytvorenie pracovných miest v rámci rekonštrukčných prác na hrade) • Spolupráca MsÚ s ÚPSVaR (pravidelné kontakty s nezamestnanými a zamestnancami priamo na MsÚ) 	<ul style="list-style-type: none"> - Nezamestnaní bez vzdelania - Dlhodobo nezamestnaní - Nezamestnaní na 45 rokov veku - Nezamestnaní absolventi škôl - Ženy po materskej dovolenke a pod. • Absentujú možnosti pracovnej integrácie na voľnom pracovnom trhu pre osoby so zdravotnými obmedzeniami (chránená dielňa, chránené pracovisko) • Absentujú poradensko-informačné služby pre nezamestnaných priamo v meste (možnosti zamestnania - voľné pracovné miesta, ďalšie vzdelávanie, využitia nástrojov aktívnej politiky trhu práce a pod.) • Chýbajúca kancelária I. kontaktu • Nedostatok prac. príležitostí priamo v meste • Nedostatočná pomoc v oblasti pracovnej integrácie • Absentujúce, resp. minimálne možnosti pracovnej integrácie, resp. nácviku a obnovy pracovných zručností pre marginalizované skupiny občanov mesta • Dlhodobo vysoký podiel poberateľov dávok v hmotnej núdzi v meste v dôsledku pretrvávajúcej nezamestnanosti • Minimálne možnosti pracovnej integrácie mladých ľudí po ukončení šk. dochádzky • Nedostatočná prepojenosť vzdelávacieho procesu s trhom práce (vo vzťahu k sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva)
---	---

OBČANIA V NEPRIAZNIVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCII

<p style="text-align: center;">Silné stránky Interné vlastnosti CS, ktoré jej môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa</p>	<p style="text-align: center;">Slabé stránky Interné vlastnosti skupiny, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Sociálne služby poskytované z úrovne mesta <ul style="list-style-type: none"> - Terénna sociálna práca - Sanácia rodiny (obec, ÚPSVaR a akreditované subjekty) • Pomoc v podobe zabezpečovania šatstva <ul style="list-style-type: none"> - Arcidiecézna charita - Terénni sociálni pracovníci • Pomoc v podobe poskytovania potravín a stravy <ul style="list-style-type: none"> - Arcidiecézna charita - poskytovanie stravy - Súkromná stravovacia spoločnosť - zabezpečovanie stravy - Základná škola - poskytovanie stravy • Poskytovanie sociálnej služby v práčovni • Poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny • Poskytovanie poradenstva v oblasti poskytovania dávok v hmotnej núdzi • Vyhľadávanie občanov a rodín v sociálnej núdzi 	<ul style="list-style-type: none"> • Absentujúce sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok • na uspokojovanie základných životných potrieb <ul style="list-style-type: none"> - útulok - nízkoprahové denné centrum • Absentujúce sociálne služby na podporu rodiny s deťmi <ul style="list-style-type: none"> - poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu - pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života • Absentujúce podporné služby <ul style="list-style-type: none"> - poskytovanie sociálnej služby v integračnom centre, • Chýbajúce krízové linky (týrané ženy, obeť násilia, a pod.) <ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná informovanosť o prvotnej

	<p>pomoci ohrozených násilím</p> <ul style="list-style-type: none"> • Absentujúca spolupráca medzi organizáciami <ul style="list-style-type: none"> - chýba ochota a potreba organizácií spolupracovať - nefungujúce svojpomocné skupiny - nedostatočne rozvinuté dobrovoľníctvo a sieť dobrovoľníkov - nekoordinovaná podpora a vzdelávanie dobrovoľníkov • Nesystematická a nedostatočne efektívna prevencia <ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná primárna prevencia (absencia prevencie v oblasti kriminality, soc.- patologických javov - prioritne v oblasti drogovej závislosti) - nedostatok informácií o pozitívnych možnostiach riešenia - absencia preventívnych a vzdelávacích programov • Nedostatočná medializácia problémov komunity • Absencia poradensko - informačných služieb (PS) <ul style="list-style-type: none"> - poskytovanie poradenských služieb vo všetkých oblastiach (Odbor služieb zamestnanosti, Odbor soc. vecí a rodiny) - poskytovanie poradenských služieb v priestoroch ÚPSVaR - informatívneho charakteru, pre klientov soc. poisťovne - Informačný servis pre občanov v nepriaznivej sociálnej situácii - uplatnenie si nároku na dávky a pod. • Nedostatok príležitostí pre pracovnú integráciu pre CS priamo v meste • Chýbajúca kancelária I. kontaktu pre občanov mesta
Príležitosti	Ohrozenia
<p>Externé podmienky, ktoré môžu pomôcť všetkým CS k dosiahnutiu cieľov stanovených v rámci KPSS</p>	<p>Externé podmienky, ktoré môžu sťažiť CS dosiahnutie cieľa v rámci KPSS</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Využiť príležitosti získať finančné zdroje z ESF (jednotlivé OP) • Vytvoriť funkčný a efektívny systém spolupráce zainteresovaných subjektov • Profesionalizovať prácu s CS • Využiť pozitívne a v praxi overené skúsenosti z iných krajín • Vytvoriť nové pracovné príležitosti pre CS (chránená dielňa, resp. chránené pracovisko, pracovný inkubátor a pod.) • Medializáciou problémov CS zapojiť do participácie na ich riešení širokú verejnosť • Rozšíriť sieť poskytovaných sociálnych služieb z úrovne samosprávy (zriadiť kanceláriu I. kontaktu) • Rozšíriť sieť a dostupnosť poskytovaných sociálnych služieb z úrovne samosprávy <ul style="list-style-type: none"> - útulok - nízkoprahové denné centrum - kancelária I. kontaktu 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok finančných zdrojov na rozširovanie a skvalitňovanie sociálnych služieb pre CS • Zlé nastavenie grantových programov (nezodpovedajúcich potrebám komunity) • Systém financovania projektov (formou refundácie oprávnených výdavkov) • Nezáujem a neochota relevantných subjektov spolupracovať • Stereotypy a predsudky v rodinách a spoločnosti • Anonymita a individualizmus jedinca v spoločnosti • Byrokratický prístup relevantných inštitúcií • Legislatíva nekorešpondujúca s reálnymi potrebami CS • Zneužívanie a politizácia problémov CS • Nesystematické nastavenie financovania v soc. oblasti (zákon nekorešpondujúci s dopytom)

• Rozšíriť okruh poskytovaných poradensko - informačných a preventívnych aktivít a opatrení v sociálnej oblasti	

8.3.2. Prioritné problémy CS

Pri identifikovaní problémových oblastí, vo vzťahu k CS - nezamestnaní občania a CS - občania v nepriaznivej sociálnej situácii v rámci komunitného plánovania sociálnych služieb v meste Veľký Šariš, výrazne rezonovala potreba špecificky sa zamerať na prevenciu, krízovú intervenciu a systematickú sociálnu pomoc prioritne nasledovným kategóriám občanov, žijúcich v meste Veľký Šariš:

- nezamestnaní občania
- bezdomovci
- závislé osoby (alkohol, iné návykové látky, gemblérstvo a pod.)
- občania v hmotnej núdzi
- marginalizované rómske komunity
- rodiny v kríze (neúplné rodiny, násilie v rodinách, disfunkčné rodiny...)

Ako už bolo avizované v časti 7.1 dlhodobá nezamestnanosť znamená nielen vyradenie človeka z pracovného procesu, ale tento fakt so sebou prináša veľké množstvo problémov, narastá miera sociálnej odkázanosti nezamestnaných a v mnohých prípadoch dochádza k sociálnej deprivácii. Nosné prioritné problémy CS nezamestnaní a občania v nepriaznivej sociálnej situácii je možné rámcovo zhrnúť nasledovne:

1. **Nedostatok príležitostí pre pracovnú integráciu pre CS priamo v meste**
2. **Chýbajúce zariadenia na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb**
 - útulok
 - nízkoprahové denné centrum
3. **Chýbajúce krízové linky** (týrané ženy, obeť násilia, a pod.)
4. **Absencia poradensko - informačných služieb (PS)**

8.3.3. Strategická vízia a globálny cieľ

Problémy zadané v časti 8.3.2. mali zásadný vplyv na stanovenie priorít a špecifikáciu vízie a globálneho cieľa pre CS - nezamestnaní a sociálne odkázaní občania.

VÍZIA:

Komplexné a kvalifikované riešenie špecifických problémov sociálne znevýhodnených občanov mesta Veľký Šariš vo vzťahu k jednotlivým oblastiam krízovej intervencie a sociálnej integrácie.

GLOBALNÝ CIEĽ:

Funkčná prevencia, krízová intervencia a systematická sociálna pomoc občanom v nepriaznivej sociálnej situácii, vrátane nezamestnaných osôb, žijúcich na území mesta Veľký Šariš.

Opatrenia pre CS - nezamestnaní a sociálne odkázaní občania boli v procese komunitného plánovania sociálnych služieb nastavené tak, aby sa ich napĺňaním podarilo rozšíriť, skvalitniť a zintenzívniť primárnu prevenciu pred vznikom krízových situácií a sociálno-patologických javov

v rodine, v spoločnosti a účinne prispievať k riešeniu vzniknutých nepriaznivých sociálnych situácií krízových situácií, vrátane krízovej intervencie.

8.3.4. Opatrenia

Opatrenie č. 8.3.4.1

Zriadenie útulku pre občanov bez domova v meste Veľký Šariš
<p>Charakteristika opatrenia:</p> <p>V útulku (v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách - § 26) sú poskytované služby fyzickej osobe, ktorá nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb a ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať. Ide konkrétne o nasledovné služby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ubytovanie na určitý čas • sociálne poradenstvo • nevyhnutné ošatenie a obuv <p>V útulku sú v zmysle vyššie citovaného zákona utvárané podmienky na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny • prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín • pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva, záujmovú činnosť <p>Cieľ opatrenia:</p> <p>Poskytovanie sociálnych služieb fyzickej osobe, ktorá nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb a ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať.</p>
<p>Očakávaný dopad opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšenie rozsahu a kvality služieb v sociálnej oblasti • Spokojnosť občanov • Krízová intervencia občanom mesta, ktorí nemajú zabezpečené ubytovanie
<p>Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:</p> <p>A1 - Spracovanie projektového zámeru A2 - Získanie finančných zdrojov (viac - zdrojové financovanie) A3 - Budovanie útulku A4 - MTZ a vybavenie útulku A5 - Personálne zabezpečenie prevádzky útulku A6 - Spustenie útulku do prevádzky</p>
<p>Časový harmonogram plnenia opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2012- 2014
<p>Zodpovedný realizátor opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mesto
<p>Spolupracujúce subjekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ÚPSVaR • VÚC • MVO pracujúce v sociálnej oblasti
<p>Počet klientov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nekvantifikuje sa
<p>Predpokladané finančné náklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cca 5 000 - 10 000,- € (náklady na zriadenie útulku + náklady na odmenu pracovníka zabezpečujúceho prevádzku a starostlivosť o klientov v útulku)
<p>Zdroje financií:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mesto

<ul style="list-style-type: none"> • ÚPSVaR • MPSVaR SR • Nadácie, granty, dotácie a pod.
Efektivita: <ul style="list-style-type: none"> • Komplexný a systematický prístup k občanovi v krízovej a nepriaznivej životnej situácii
Ľudské zdroje: <ul style="list-style-type: none"> • 1 osoba (pracovník útulku)
Priestorové zdroje: Územie mesta Veľký Šariš

Opatrenie č. 8.3.4.2

Zriadenie Nízkoprahového denného centra (NDC) pre deti a rodiny zo sociálne znevýhodneného prostredia v meste Veľký Šariš
Charakteristika opatrenia: Nízkoprahové denné centrum (ďalej len NDC) v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách - § 28 je zamerané na poskytovanie sociálnej služby počas dňa fyzickej osobe, ktorá nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb a ktorá nemá zabezpečené ubytovanie. V NDC sa poskytuje: <ul style="list-style-type: none"> • sociálne poradenstvo • pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov • nevyhnutné ošatenie a obuv V NDC sa taktiež utvárajú podmienky na: <ul style="list-style-type: none"> • prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, • vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, • záujmovú činnosť. Cieľ opatrenia: Cieľom opatrenia je zlepšiť kvalitu života detí a rodín zo sociálne znevýhodneného prostredia prostredníctvom poskytovania sociálneho poradenstva, vytvárania podmienok pre zmysluplné a aktívne trávenie voľného času, zvyšovania sociálnych a životných zručností detí a mládeže a poskytovania pomoci pri prekonávaní ich problémov. V rámci NDC mesto plánujeme zabezpečovať poskytovanie pracovno-právneho a sociálno-právneho poradenstva (prioritne prostredníctvom TSP), zabezpečovať vzdelávacie aktivity a doučovanie pre školopovinné deti, realizovať vhodné voľnočasové a preventívne aktivity pre deti a mládež, obzvlášť pre MRK.
Očakávaný dopad opatrenia: <ul style="list-style-type: none"> • Zriadenie NDC v meste Veľký Šariš • Poskytovanie sociálneho poradenstva a pomoci pri prekonávaní problémov znevýhodnených skupín občanov • Zmysluplné využívanie voľného času formou voľnočasových aktivít • Sociálna integrácia detí a rodín zo sociálne znevýhodneného prostredia
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia: A1 - Výber najoptimálnejšej lokality za účelom zriadenia NDC pre deti a rodinu A2 - Spracovanie projektového zámeru A3 - Výstavba, resp. zriadenie NDC pre deti a rodinu A4 - Personálne a materiálno-technické zabezpečenie prevádzky NDC A5 - Otvorenie prevádzky NDC
Časový harmonogram plnenia opatrenia: <ul style="list-style-type: none"> • 2012- 2014
Zodpovedný realizátor opatrenia: <ul style="list-style-type: none"> • Mesto

Spolupracujúce subjekty:
<ul style="list-style-type: none"> • ÚPSVaR • VÚC • MVO pracujúce v sociálnej oblasti
Počet klientov:
<ul style="list-style-type: none"> • Nekvantifikuje sa
Predpokladané finančné náklady:
<ul style="list-style-type: none"> • Cca 10 000 - 20 000,- € ročne (personálne a prevádzkové náklady)
Zdroje financií:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto • ÚPSVaR • MPSVaR SR • Nadácie, granty, dotácie a pod.
Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> • Komplexné riešenie problematiky sociálnej integrácie detí, mládeže a rodín v riziku sociálneho vylúčenia so špecifickým zameraním na MRK
Ľudské zdroje:
1 osoba (pracovník NDC + TSP/ATSP)
Priestorové zdroje:
Územie mesta Veľký Šariš

Opatrenie č. 8.3.4.3

Zriadenie kancelárie I. kontaktu, vrátane krízovej linky
Charakteristika opatrenia:
<p>V rámci opatrenia 8.2.4.6 bol opísaný dopyt občanov mesta Veľký Šariš, ktorý vyplynul z dotazníkového prieskumu, ako aj z pravidelných stretnutí s občanmi mesta Veľký Šariš v rámci komunitného plánovania sociálnych služieb. Poskytovanie informácií občanom mesta v rámci besied, prednášok osvetových aktivít plánuje mesto veľký Šariš realizovať o.i. aj v rámci Klubu dôchodcov - Denného centra (viď opatrenie 8.2.4.6).</p> <p>U občanov mesta je evidentný aj dopyt po poradenstve informačného charakteru - po poskytovaní základného sociálneho poradenstva. V mnohých prípadoch ide o poradenstvo jednorazového charakteru - občania potrebujú len nasmerovať, zorientovať, resp. pomôcť pri vyplňaní úradných tlačív a formulárov. Za týmto účelom mesto Veľký Šariš plánuje zriadiť v priestoroch mestského úradu Kanceláriu prvého kontaktu (ďalej len KPK). Súčasťou KPK bude aj krízová linka pre ľudí v nepriaznivej životnej situácii (napr. násilie v rodinách a pod.)</p>
Cieľ opatrenia:
Zabezpečenie dostupnosti poradenských a konzultačných služieb so špecifickým zameraním na problematiku základného sociálneho poradenstva.
Očakávaný dopad opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Funkčný informačný systém o sociálnych službách a sociálnej pomoci • Kvalitnejšia informovanosť občanov mesta Veľký Šariš o konkrétnych formách soc. pomoci • Funkčná krízová intervencia prostredníctvom krízovej linky
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:
A1 - Spracovanie projektového zámeru „Zriadenie kancelárie I. kontaktu“ (KPK)
A2 - Zabezpečenie vhodných priestorov v rámci MsÚ
A3 - Personálne zabezpečenie pre výkon služieb v rámci KPK (osoba spĺňajúca kvalifikačné predpoklady pre poskytovanie základného sociálneho poradenstva s využitím nástrojov APTP - napr. absolventská prax, aktivačná činnosť a pod.)
A4 - Poskytovanie poradensko-informačných služieb v priestoroch KPK so zameraním na

problematiku sociálnej pomoci a sociálnych služieb v meste Veľký Šariš, vrátane krízovej intervencie
Časový harmonogram plnenia opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • 2012- 2015
Zodpovedný realizátor opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto
Spolupracujúce subjekty:
<ul style="list-style-type: none"> • ÚPSVaR • VÚC • MVO pracujúce v sociálnej oblasti
Počet klientov:
<ul style="list-style-type: none"> • Nekvantifikuje sa
Predpokladané finančné náklady:
<ul style="list-style-type: none"> • Cca 5 000 - 10 000,- € ročne (personálne a prevádzkové náklady, vrátane krízovej linky)
Zdroje financií:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto • ÚPSVaR • MPSVaR SR • Nadácie, granty, dotácie a pod.
Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> • Komplexné a efektívne poskytovanie informácií o jednotlivých formách sociálnej pomoci na rôznych úrovniach, sústredené na jednom mieste
Ľudské zdroje:
1 osoba (pracovník KPK)
Priestorové zdroje:
Mestský úrad

Opatrenie č. 8.3.4.4

Vytvorenie pracovných príležitostí v meste Veľký Šariš (pracovný inkubátor, resp. sociálny podnik)
Charakteristika opatrenia:
<p>Napriek minimálnej vzdialenosti mesta Veľký Šariš od mesta Prešov, najzávažnejším problémom v meste veľký Šariš je možnosť opätovného zamestnania dlhodobo nezamestnaných občanov s nízkym stupňom vzdelania, ale aj uchádzačov o zamestnanie vo vekovej kategórii nad päťdesiat rokov. Možným riešením je kombinácia zvyšovania šancí tejto kategórie uchádzačov na trhu práce vzdelávaním a rekvalifikáciou s tvorbou pracovných miest v oblasti služieb priamo v mieste bydliska, prípadne v jeho blízkosti, čo nebude vytvárať tlak na príjem zahŕňajúci aj náklady na cestovné a zároveň podporí miestnu ekonomiku. Komunitné plánovanie sociálnych služieb problematike nezamestnanosti venovalo špecifickú pozornosť s cieľom systematicky riešiť nepriaznivú situáciu nezamestnaných obyvateľov v meste Veľký Šariš.</p> <p>Jednou z vhodných alternatív je zriadenie pracovného inkubátora v meste Veľký Šariš, prípadne sociálneho podniku. Vzhľadom k špecifikám cieľových skupín tento proces nie je jednoduchý a vyžaduje si nemalé úsilie nielen na strane vedenia mesta, ale aj úzku súčinnosť s podnikateľskými subjektmi v pôsobnosti mesta Veľký Šariš.</p>
Cieľ opatrenia:
Vytvoriť priestor na nácvik, resp. obnovu pracovných zručností v meste Veľký Šariš a zvýšiť možnosti pracovnej integrácie sociálne znevýhodnených občanov mesta.

Očakávaný dopad opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Aktivácia nezamestnaných - obnova, resp. nácvik pracovných zručností • Zvýšenie perspektív uplatnenia sa na trhu práce sociálne znevýhodnených občanov mesta • Eliminácia sociálnej odkázanosti nezamestnaných občanov mesta
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:
A1 - Rokovanie vedenia mesta so zamestnávateľmi za účelom zriadenia pracovného inkubátora A2 - Návrh alternatív a štruktúry pracovného inkubátora A3 - Príprava projektového zámeru za účelom získania finančných zdrojov A4 - Pilotné zriadenie pracovného inkubátora a overovanie jeho prevádzky
Časový harmonogram plnenia opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • 2012- 2016
Zodpovedný realizátor opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto
Spolupracujúce subjekty:
<ul style="list-style-type: none"> • Zamestnávateľské subjekty • ÚPSVaR • VÚC • MVO pracujúce v sociálnej oblasti • Vzdelávacie inštitúcie
Počet klientov:
<ul style="list-style-type: none"> • Nekvantifikuje sa (odvíja sa od veľkosti pracovného inkubátora)
Predpokladané finančné náklady:
<ul style="list-style-type: none"> • Cca 200 000,- € ročne (personálne a prevádzkové náklady, vrátane krízovej linky)
Zdroje financií:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto - 5 % spoluúčasť • ÚPSVaR • MPSVaR SR • Nadácie, granty, dotácie a pod.
Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> • Komplexné a efektívne riešenie nezamestnanosti rizikových kategórií nezamestnaných občanov mesta Veľký Šariš
Ľudské zdroje:
1 osoba - spracovanie projektového zámeru Personálne obsadenie v zmysle štruktúry pracovného inkubátora a
Priestorové zdroje:
Územie mesta Veľký Šariš

8.4 Prierezové opatrenia

Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách upravuje právne vzťahy pri poskytovaní sociálnych služieb, financovanie sociálnych služieb a dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb. Vymedzuje taktiež práva pri poskytovaní sociálnych služieb, ale aj povinnosti poskytovateľov sociálnych služieb. Mesto Veľký Šariš, ako poskytovateľ sociálnych služieb má v zmysle zákona jasne stanovené povinnosti, ktoré musí rešpektovať v záujme poskytovania kvalitných a kvalifikovaných sociálnych služieb občanom mesta.

Na základe uvedených skutočností komunitný plán sociálnych služieb obsahuje aj tzv. prierezové opatrenia, ktoré sú prioritne orientované na kvalitatívnu stránku poskytovania sociálnych služieb z úrovne mesta Veľký Šariš, ako aj na dodržiavanie kvalifikačných predpokladov u zamestnancov, ktorí sociálne služby poskytujú. V tejto súvislosti boli spracované štyri opatrenia s výhľadom do roku 2016, konkrétne:

- **Opatrenie 8.4.1:**
Vypracovať štandardy kvality rozvoja sociálnych služieb
- **Opatrenie 8.4.2:**
Spracovať supervízny plán sociálnych služieb
- **Opatrenie 8.4.3:**
Kvalifikačné predpoklady, resp. priebežné vzdelávanie zamestnancov
- **Opatrenie 8.4.4:**
Zriadiť pozíciu projektového manažéra (koordinátora napĺňania opatrení KPSS a spracovateľa projektových zámerov na realizáciu opatrení KPSS)

Opatrenie č. 8.4.1

Vypracovať štandardy kvality rozvoja sociálnych služieb
<p>Charakteristika opatrenia:</p> <p>Štandardy sú súborom merateľných a overiteľných kritérií, ktorých zmyslom je umožniť preukázateľným spôsobom posúdiť kvalitu poskytovanej služby. Poskytovatelia sociálnych služieb v štandardoch definujú dôležité kritériá napr. ciele služieb, poslanie, cieľová skupina užívateľov, kapacita, postupy, ako zaistiť dodržiavanie práv užívateľov vlastných služieb, spôsoby a princípy poskytovania služieb a ďalšie vnútorné pravidlá. Tento typ dokumentácie spolu s dokumentáciou o tom, ako poskytovanie služby prebiehalo sú dôležitým zdrojom informácií pre hodnotenie kvality služieb. Kritéria uvedené v štandardoch sa zameriavajú ako na výsledok (naplnenia cieľov služieb, potrieb užívateľov a pod.), tak aj na proces (plánovanie priebehu služieb, jednanie so záujemcom o službu, spôsob vybavenia sťažnosti, dodržiavanie práv a pod.). Mesto Veľký Šariš bude musieť vypracovať štandardy kvality na poskytované sociálne služby z úrovne samosprávy, pričom mnohé z nich by mali byť zriadené v najbližších rokoch (napr. útulok, nízkoprahové denné centrum a pod.)</p> <p>Cieľ opatrenia:</p> <p>Poskytovanie sociálnych služieb v súlade so zákonom č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a v zmysle spracovaných štandardov kvality sociálnych služieb za účelom spokojnosti klientov.</p>
<p>Očakávaný dopad opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spracovanie štandardov kvality sociálnych služieb • Zvýšenie kvalitatívnej úrovne v oblasti poskytovania sociálnych služieb • Spokojnosť klientov využívajúcich sociálne služby mesta Veľký Šariš
<p>Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:</p> <p>A1 - Špecifikácia sociálnych služieb , na ktoré sa viaže vypracovanie štandardov kvality (služby v rámci TSP, útulok, opatrovateľská služba a pod.)</p> <p>A 2 - Vpracovanie štandardov kvality sociálnych služieb (štandardy kvality procesu sociálneho poradenstva + personálne štandardy kvality procesu sociálneho poradenstva + prevádzkové štandardy kvality procesu sociálneho poradenstva)</p>
<p>Časový harmonogram plnenia opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2012- 2016
<p>Zodpovedný realizátor opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mesto
<p>Spolupracujúce subjekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Experti v oblasti sociálnej práce (odborné konzultácie a poradenstvo)
<p>Počet klientov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • K danému opatreniu je kvantifikácia počtu klientov nerelevantná
<p>Predpokladané finančné náklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cca 700 - 2 800,- € ročne

Zdroje financií:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto • Nadácie, granty, dotácie a pod.
Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> • Úroveň a kvalita poskytovaných sociálnych služieb, sociálnej pomoci a podporných služieb • Vyváženosť: kvalita služby = spokojnosť klienta
Ludské zdroje:
1 - 2 osoby
Priestorové zdroje:
Mestský úrad

Opatrenie 8.4.2:

Spracovať supervízny plán sociálnych služieb a zabezpečiť jeho realizáciu v praxi
Charakteristika opatrenia:
<p>V súčasnosti povinnosť supervízie priamo vyplýva pre:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pracovníkov detských domovov a krízových centier (Zákon č.305/2005 z.z., Zákon o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele) • pracovníkov zariadení sociálnych služieb (Zákon č.448/2008 z.z., Zákon o sociálnych službách) <p>Hlavnými cieľmi supervízie sú verifikácie správnosti postupov pri práci s klientom, rodinou, skupinou, rozširovanie možností a alternatív práce s určitým prípadom, korigovanie neefektívnych postupov, prevencia poškodzovania klientov poradcom, učenie sa a zbieranie skúseností, hľadanie a nachádzanie možností a spôsobov ako pracovať s klientom v jeho najlepšom záujme. Mesto Veľký Šariš zatiaľ supervíziu nerealizuje a ani nemá spracovaný supervízny plán v sociálnej oblasti. Keďže potreba supervízie plynie priamo z príslušných legislatívnych noriem, je potrebné, aby v budúcnosti bol na úrovni mesta veľký Šariš spracovaný supervízny plán (program) v sociálnej oblasti s cieľom zvyšovania kvalitatívnej úrovne poskytovaných sociálnych služieb.</p> <p>Cieľ opatrenia: Efektívne pracovné postupy vedúce k spokojnosti klientov sociálnych služieb.</p>
Očakávaný dopad opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Spracovanie supervízneho plánu (program) v sociálnej oblasti a jeho realizácia v praxi • Zvýšenie kvalitatívnej úrovne poskytovaných sociálnych služieb. • Spokojnosť klientov využívajúcich sociálne služby mesta Sabinov
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:
<p>A1 - Špecifikácia sociálnych služieb, na ktoré a vzťahuje potreba supervízie</p> <p>A2 - Vpracovanie supervízneho plánu (programu) v sociálnej oblasti</p> <p>A3 - Personálne zabezpečenie supervízie</p> <p>A4 - Realizácia supervízie v praxi podľa supervízneho plánu</p>
Časový harmonogram plnenia opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • 2012- 2016
Zodpovedný realizátor opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto
Spolupracujúce subjekty:
<ul style="list-style-type: none"> • Experti v oblasti supervízie (odborné konzultácie a poradenstvo)
Počet klientov:
<ul style="list-style-type: none"> • K danému opatreniu je kvantifikácia počtu klientov nerelevantná
Predpokladané finančné náklady:
<ul style="list-style-type: none"> • Cca 2 000,- € ročne

Zdroje financií:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto • Nadácie, granty, dotácie a pod.
Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšenie kvalitatívnej stránky realizácie sociálnej práce • Zvýšenie profesionality zamestnancov poskytujúcich sociálne služby
Ľudské zdroje:
1 - 2 osoby
Priestorové zdroje:
Mestský úrad

Opatrenie 8.4.3:

Kvalifikačné predpoklady, resp. priebežné vzdelávanie zamestnancov
Charakteristika opatrenia:
<p>§ 84 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách pojednáva o kvalifikačných predpokladoch na vykonávanie činností v oblasti sociálnych služieb. Tieto vykonáva fyzická osoba, ktorá je spôsobilá na právne úkony v plnom rozsahu a odborne spôsobilá na výkon konkrétnych činností v oblasti poskytovania sociálnych služieb, pričom zákon špecifikuje aj nevyhnutné vzdelanostné predpoklady pracovníkov (vo vzťahu k výkonu konkrétnej činnosti).</p> <p>§ 84 citovaného zákona taktiež pojednáva o ďalšom vzdelávaní zamestnancov - prehlbovaní kvalifikácie odborných zamestnancov. Ďalšie vzdelávanie zamestnancov vykonávajúcich pracovné činnosti v oblasti sociálnych služieb sa môže realizovať ako:</p> <ul style="list-style-type: none"> • špecializačné vzdelávanie zabezpečované strednými školami alebo vysokými školami nadväzujúce na získanú kvalifikáciu, • účasť na akreditovaných kurzoch, • účasť na školiaciach akciách v sociálnej oblasti, • účasť na sociálno-psychologických výcvikoch, alebo • pravidelná lektorská činnosť a publikačná činnosť. <p>Na základe uvedených skutočností bolo do komunitného plánu sociálnych služieb mesta Veľký Šariš zapracované aj opatrenie s cieľom zabezpečiť priebežné vzdelávanie zamestnancov mesta Veľký Šariš, poskytujúcich konkrétne typy sociálnych služieb.</p>
Cieľ opatrenia:
Priebežné udržiavanie, zdokonaľovanie a dopĺňanie požadovaných vedomostí a schopností potrebných na vykonávanie pracovných činností v oblasti sociálnych služieb.
Očakávaný dopad opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Poskytovanie sociálnych služieb kvalifikovanými zamestnancami • Priebežné zvyšovanie kvalifikačných predpokladov zamestnancov • Sociálne služby poskytované na odbornej a kvalifikovanej úrovni
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:
<p>A1 - Audit vzdelanostného potenciálu zamestnancov</p> <p>A2 - Spracovanie harmonogramu priebežného vzdelávania zamestnancov</p> <p>A3 - Priebežné vzdelávanie a zamestnancov</p>
Časový harmonogram plnenia opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • 2012 - 2016 (priebežne a podľa potreby, napr. v súvislosti so zmenou zákona)
Zodpovedný realizátor opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto
Spolupracujúce subjekty:
<ul style="list-style-type: none"> • Vzdelávacie inštitúcie

Počet klientov:
<ul style="list-style-type: none"> • K danému opatreniu je kvantifikácia počtu klientov nerelevantná
Predpokladané finančné náklady:
<ul style="list-style-type: none"> • Cca 1 000,- € ročne
Zdroje financií:
<ul style="list-style-type: none"> • Mesto • Nadácie, granty, dotácie a pod.
Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšenie kvalifikačnej úrovne a profesionality zamestnancov poskytujúcich soc. služby
Ľudské zdroje:
V závislosti od rozsahu a formy vzdelávania
Priestorové zdroje:
Mestský úrad

Opatrenie 8.4.4:

Zriadiť pozíciu projektového manažéra (koordinácia napĺňania opatrení KPSS + spracovávanie projektových zámerov na realizáciu opatrení KPSS)
Charakteristika opatrenia: Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, § 80, bod a) stanovuje obciam povinnosť vypracovať a schváliť komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode. Mesto Veľký Šariš postupovalo v zmysle zákona a spracovalo Komunitný plán sociálnych služieb na roky 2012 - 2016. Opatrenia komunitného plánu boli rozpracované do úrovne „akčných plánov“ s cieľom ich priebežného napĺňania. Vzhľadom ku skutočnosti, že samosprávy nedisponujú špecifickými, resp. účelovo viazanými finančnými zdrojmi na zabezpečovanie sociálnych služieb vo svojom územnom obvode, snahou spracovateľov komunitného plánu bolo nastaviť opatrenia tak, aby bolo možné získať finančné zdroje z rôznych grantov a dotácií (ESF, švajčiarsky mechanizmus, granty v rámci finančne menej náročnejších výziev - Nadácie SOCIA, SPP, Orange, Pontis a pod.). Výhodou takto nastavených opatrení je, že mesto Veľký Šariš môže podstatnú časť finančných prostriedkov na napĺňanie konkrétnych opatrení získať z iných zdrojov a nie len z rozpočtu mesta. Aby to bolo možné, bude potrebné priebežne koordinovať napĺňanie komunitného plánu a spracovávať projektové zámery za účelom získania finančných prostriedkov. Personálne kapacity mesta sú však na túto činnosť nepostačujúce, preto by bolo potrebné doplniť organizačnú štruktúru o pozíciu „projektového manažéra“ so zaradením na sociálnom oddelení. Pozícia môže byť zabezpečovaná aj formou externých služieb.
Cieľ opatrenia: Priebežné získavanie finančných zdrojov s cieľom napĺňania jednotlivých opatrení Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Veľký Šariš.
Očakávaný dopad opatrenia: <ul style="list-style-type: none"> • Komunitný plán sociálnych služieb mesta Veľký Šariš - živý dokument • Získanie finančných zdrojov na realizáciu konkrétnych opatrení v rámci Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Veľký Šariš
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia: A1 - Výber vhodnej alternatívy spolupráce s projektovým manažérom (externá alebo interná) A2 - Uzatvorenie zmluvného vzťahu s projektovým manažérom A3 - Zabezpečovanie činnosti projektového manažéra - koordinácia napĺňania opatrení KPSS + priebežné spracovávanie projektových zámerov a ich následné manažovanie
Časový harmonogram plnenia opatrenia: <ul style="list-style-type: none"> • 2012 - 2016

Zodpovedný realizátor opatrenia:
<ul style="list-style-type: none"> Mesto
Spolupracujúce subjekty:
<ul style="list-style-type: none"> Externí dodávatelia služieb
Počet klientov:
<ul style="list-style-type: none"> K danému opatreniu je kvantifikácia počtu klientov nerelevantná
Predpokladané finančné náklady:
<ul style="list-style-type: none"> Cca 12 000,- € ročne (mzdové náklady - pri úspešnosti projektových zámerov bude značná časť mzdy hradená zo zdrojov konkrétnych grantov, resp. dotácií)
Zdroje financií:
<ul style="list-style-type: none"> Mesto Nadácie, granty, dotácie a pod.
Efektivita:
<ul style="list-style-type: none"> Zvýšenie kvalifikačnej úrovne a profesionality zamestnancov poskytujúcich soc. služby
Ľudské zdroje:
1 osoba - projektový manažér
Priestorové zdroje:
Mestský úrad

9. Monitoring a implementácia

Súčasťou implementácie komunitného plánu sociálnych služieb je funkčný systém kontroly monitorovania a aktualizácie komunitného plánu. Po ukončení procesu komunitného plánovania bude vytvorená tzv. monitorovacia skupina, ktorá bude v stanovených časových intervaloch pravidelne kontrolovať stav realizácie jednotlivých aktivít v rámci konkrétnych opatrení.

Výstupy spracované vo forme monitorovacej správy budú predkladané v pravidelných intervaloch obecnému zastupiteľstvu, ktoré ich posúdi, prípadne navrhne zmeny aktivít. Zmeny v komunitnom pláne budú podliehať schvaľovaniu v obecnom zastupiteľstve.

Plán monitoringu

Kód opatrenia	Názov opatrenia	Doba trvania	Monitorovacia komisia	Termín monitoringu
OBČANIA S ŤZP				
Opatrenie č. 8.1.4.1	Vybudovanie komplexného zariadenia pre seniorov a ŤZP občanov	Rok 2012 - 2016	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.1.4.2	Postupné odstraňovanie bariér v meste Veľký Šariš	Rok 2012 - 2016	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.1.4.3	Zriadenie Prepravnej služby v meste Veľký Šariš a MČ Kanaš	Rok 2012 - 2014	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún

Opatrenie č. 8.1.4.4	Zriadenie Požičovne kompenzačných a zdravotníckych pomôcok	Rok 2012 - 2014	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.1.4.5	Zriadenie chráneného pracoviska, resp. chránenej dielne v meste V. Šariš	Rok 2012 - 2015	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.1.4.6	Vytvorenie možností na kultúrno-spoločenské a voľnočasové aktivity občanov s ŤZP	Rok 2012 - 2013	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
SENIORI				
Opatrenie č. 8.2.4.1	Vybudovanie komplexného zariadenia pre seniorov a ŤZP občanov (súvis s Opatrením č. 8.1.4.1 - CS Občania s ŤZP)	Rok 2012 - 2016	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.2.4.2	Postupné odstraňovanie bariér v meste Veľký Šariš (súvis s Opatrením č. 8.1.4.2 - CS Občania s ŤZP)	Rok 2012 - 2016	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.2.4.3	Rekonštrukcia a stavebné úpravy Denného centra v meste V. Šariš a v MČ Kanaš	Rok 2012 - 2015	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.2.4.4	Zriadenie Prepravnej služby v meste Veľký Šariš a MČ Kanaš (súvis s Opatrením č. 8.1.4.3 - CS Občania s ŤZP)	Rok 2012 - 2014	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.2.4.5	Zriadenie Požičovne kompenzačných a zdravotníckych pomôcok (súvis s Opatrením č. 8.1.4.4 - CS Občania s ŤZP)	Rok 2012 - 2014	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.2.4.6	Poskytovanie poradenských a informačných služieb v meste Veľký Šariš v Klube dôchodcov - Dennom centre (KD-DC)	Rok 2012 - priebežne	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
NEZAMESTNANÍ OBČANIA A OBČANIA V NEPRIAZNIVEJ SITUÁCIÍ				
Opatrenie č. 8.3.4.1	Zriadenie útulku pre občanov bez domova v meste Veľký Šariš	Rok 2012 - 2014	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.3.4.2	Zriadenie Nízkoprahového denného centra (NDC) pre deti a rodiny zo sociálne znevýhodneného prostredia v meste Veľký Šariš	Rok 2012 - 2014	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.3.4.3	Zriadenie kancelárie I. kontaktu, vrátane krízovej linky	Rok 2012 - 2015	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún

Opatrenie č. 8.2.4.4	Vytvorenie pracovných príležitostí v meste Veľký Šariš (pracovný inkubátor, resp. sociálny podnik)	Rok 2012 - 2016	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
PRIEREZOVÉ OPATRENIA				
Opatrenie č. 8.4.1	Vypracovať štandardy kvality rozvoja sociálnych služieb	Rok 2012 - 2016	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.4.2	Spracovať supervízny plán sociálnych služieb a zabezpečiť jeho realizáciu v praxi	Rok 2012 - 2016	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.4.3	Kvalifikačné predpoklady, resp. priebežné vzdelávanie zamestnancov	Rok 2012 - priebežne	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún
Opatrenie č. 8.4.4	Zriadiť pozíciu projektového manažéra	Rok 2012	- zamestnanec MsÚ - člen MsZ - zástupca CS - projektový manažér	Ročne jún

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Veľký Šariš má strednodobý časový charakter, je spracovaný na obdobie piatich rokov 2011 - 2016. Ide o otvorený dokument v rámci ktorého sa nevylučujú jeho prípadné úpravy, korekcie a doplnky v danom období. Úpravy a zmeny Komunitného plánu sociálnych služieb sú v kompetencii riadiacej skupiny. Navrhované zmeny a úpravy vstúpia do platnosti po schválení obecným zastupiteľstvom.

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Veľký Šariš na obdobie rokov 2011 - 2016 bol schválený uznesením MsZ číslo **XX/2012, dňa XX.YY.2012.**

Ing. Mikuláš DRÁB
primátor mesta